

vestnik

Letnik XXII.

Celovec, petek, 30. junij 1967

Štev. 26 (1309)

Dovolj je besed slediti morajo dejanja

Na Južnem Tirolskem v neposredni bližini italijansko-avstrijske meje so zadnje nedeljo spet eksplodirale mine, ki so tragično končale mlada življenja štirih italijanskih vojakov.

Vest o novem gnusnem zločinu desničarskih ekstremistov je globoko presunila širšo javnost tako v Italiji kakor tudi v Avstriji. Ogorčenost vseh demokratičnih sil je toliko večja, ker je najnovejši atentat zahteval doslej najvišje število človeških žrtev in zlasti ker se je zgodil kot očitna posledica dosedanje prakse avstrijskega sodstva pri obravnavanju teroristične dejavnosti v zvezi z Južno Tirolsko. Ne samo v Italiji, tudi v naši državi namreč prevladuje mnenje, da je nedavna rabsodba linškega sodišča proti skupini atentatorjev in njihovih pomočnikov pomenila naravnost vzpodbudo za nadaljnje zločinske akcije. Nedeljska tragedija je to samo potrdila in znova opozorila na nevarnost, ki jo predstavlja delovanje majhne peščice nepopolnoljivih nacionalističnih elementov.

Gotovo, dunajska vlada je teroristično dejavnost uradno obsodila. Toda ravno zadržanje avstrijskih oblasti teroristom omogoča, da svoje kriminalne zločine skrivajo pod plaščem zlaganega patriotizma. Spričo tega se ne smemo čuditi, če se v Italiji vedno bolj množijo zahteve po političnih in gospodarskih sankcijah proti Avstriji. Pa ne samo to. Toleriranje takega zlorabljanja demokracije lahko zavede v nevarno smer tudi notranji razvoj v naši državi.

Koroški socialistični dnevnik je ob zadnjem atentatu objavil zanimivo primerjavo med Koroško in Južno Tirolsko: tako tukaj kot tam manjšinski problem; tukaj mirna meja, tam pa atentati in človeške žrtve. Nedvomno pravilnim ugotovitvam je resnici na ljubo treba še dodati, da je k pomiritvi na Koroškem bistveno prispevala tudi manjšina. Zlasti pa je treba ugotoviti, da obstaja med Južno Tirolsko in Koroško še ena značilna paralela — duhovno sorodstvo netilcev narodnostne mržnje. Kakor je o atentatorjih na Južnem Tirolskem italijanski notranji minister dejal, da so »duhovni nasledniki birmičev iz Dachaua in Mauthausena«, tako so pri hujšanju proti sožitju obeh narodov na Koroškem posebno aktivni tisti, ki so posredno ali tudi neposredno sodelovali pri izseljevanju koroških Slovencev.

Ta duhovna sorodnost gotovo ni slučajna. V enem in v drugem primeru gre za ljudi, ki so vzeli v zakup »domovinsko zvestobo«, v resnici pa zlorabljajo patriotska čustva za obujanje nacistične miselnosti in teorije o »gospodskem narodu«. Pravo ozadje te dejavnosti pozna in obsoja pretežna večina avstrijskega ljudstva, le oblasti baje ne vidijo vzroka in možnosti, da bi primerno ukrepale. Sledijo se na pravno in demokratično ureditev, toda tudi le-ta ima svoje meje, kadar sta ogrožena notranja varnost in mednarodni ugled države. Dejavnost nacionalističnih ekstremistov, ki sega od hujškanja na narodnostno mržnjo in raznih oblik zastraševanja do zločinskih umorov, spravlja v nevarnost eno in drugo. Zato ne zadostujejo več besede formalnega obsojanja te dejavnosti, marveč so potrebna ustrezna in odločna dejanja. To je Avstrija dolžna predvsem svoji pravni in demokratični ureditvi.

PO RAZGOVORU PREDSTAVNIKOV MANJŠINE NA DUNAJU:

Stalen odbor za reševanje vprašanj člena 7 drž. pogodbe

Osnutek manjšinskega zakona o uradnem jeziku padel

Zvezni kancler dr. Klaus je v nadaljevanju različnih razgovorov, ki jih je imel v zadnjem času glede vprašanja izvedbe člena 7 državne pogodbe, povabil na razgovor tudi Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev.

Tako sta se v forek 27. junija 1967 razgovora, ki je bil pod predstvom zveznega kanclerja dr. Klause ob navzočnosti zunanjega ministra dr. Tončiča-Sorinja in ministra za pouk dr. Piffel-Perčevića ter sekcijkega šefa dr. Loebensteina, poslanika Waldheima in ministerialnega svetnika Kövescija, v imenu osrednjih organizacij koroških Slovencev udeležila predsednik ZSO dr. Franci Zwitter in predsednik NskS dr. Valentin Inzko.

Ob tej priložnosti je zvezni kancler najprej poudaril potrebo po rešitvi člena 7 državne pogodbe, katero narekujejo tako obveznosti iz državne pogodbe kot zunanje politični vidiki, pa tudi načela prava in pravičnosti. Reševanje pa da je oteženo zaradi nekaterih sprejetih sklepov in pogojev o izvedbi kot je n. pr. pošol ugotavljanja manjšine, ki ga manjšina sama popolnoma odklanja in ki tudi po njegovem mnenju ni praktično. Zato da je zvezna vlada pripravila poseben diskusijski osnutek manjšinskega zakona o uradnem jeziku in o topografskih napisih, do katerega pa so zavzeli zastopniki koroške deželne vlade sicer ne dokončno, pač pa v bistvu negativno stališče, češ, da je itak vse v redu in mirnih zadev ne kaže mešati. Končno da so zastopniki koroške deželne vlade predlagali prilagoditev manjšinskega zakona o sodnem jeziku na upravo, tako da

naj bi veljal slovenski uradni jezik — ne pa tudi slovenski krajevni napisi — le v dosedanjem območju zakona o sodnem jeziku.

Ta izvajanja kanclerja je na osnovi protokola o razgovoru z zastopniki deželne vlade dopolnil še sekcijki šef dr. Loebenstein.

Nato je dobil besedo predsednik NskS dr. Inzko, ki je v daljšem iznašanju opozoril na nekatera pereča vprašanja zlasti v zvezi s šolskim, ki ali sploh niso rešena ali pa njihova sedanja ureditev ni v skladu z določili državne pogodbe. V tej zvezi je iznesel tudi nekaj predlogov za boljše rešitev omenjenih vprašanj.

V odgovoru je kancler dr. Klaus poudaril, da gre pri tem razgovoru zgolj za vprašanje uporabe slovenskega jezika v upravi in pri krajevnih napisih ter predvsem za stališče manjšine do predmetnega diskusijskega osnutka, da pa je se-

Mednarodni položaj in politika neuvrščenosti

V zvezi z zadnjimi dogodki na Srednjem vzhodu in zlasti ob prizadevanjih, da bi našli pravično rešitev spora ter miroljubno ureditev v tem delu sveta, je pogosto slišati tudi o politiki, ki jo v tem vprašanju zastopajo blokovski nevezane države. Tej politiki je posvetil znani jugoslovanski politični in družbeni delavec Anton Vratuša daljši članek v ljubljanskem »Delu«, iz katerega povzemamo glavne misli.

Danes je že jasno, da imperialistična agresija preko Izraela, tako kot tudi pred desetimi leti, ni bila slučajna stvar. To je agresija, ki se je pripravljala že dalj časa. Časopisi so že dalj časa pisali, da se pripravlja nova mednarodna akcija proti neodvisnemu razvoju arabskih dežel in da ima pri tem Izrael posebno vlogo. Najnovejši dogodki so to očno potrdili. Točno je tudi, kar je Naser povedal v svoji analizi, ko je napovedal svoj odstop, namreč, da bi agresorji našli pač kak drug povod, če Združena arabska republika ne bi priskočila na pomoč Siriji. Samo smer operacij in vrstni red bi bil nekoliko drugačen. Šlo je za to, da imperialisti v vseh arabskih deželah postopno spravijo na krmilo ljudi, ki bi bili pripravljeni vsaj zadrževati razvoj in izključiti arabski svet iz politike neuvrščenosti, iz organizirane borbe za mir in za neodvisnost. To se pravi, da je šlo za načrtno ofenzivo imperialističnih sil, ki izkoriščajo politične in gospodarske težave novih dežel, njihovo gospodarsko-politično odvisnost od bivših metropol in razvitih dežel, neenotnost v vrstah tretjega sveta, relativno zaprtost socialističnega sveta v preteklosti in kitajsko-sovjetski spor.

Dejstvo je, da politika Amerike ponovno kaže vse močnejše elemente politike na robu vojne; vedno pogosteje srečujemo v njihovem časopisju razprave

o kalkuliranem riziku, o tem, da je osnovno, pravilno izračunati stopnjo tveganja, vojaškega in drugega pritiska. Za primer napačne kalkulacije navajajo korejsko vojno, se pravi predvidevanje, da Kitajci ne bodo intervenirali, če se Američani, zasledujoč severne Korejce približajo reki Jalu. Zgodilo se je drugače in Kitajci so vrgli Američane nazaj. Primer dobre kalkulacije pravijo da je karibska kriza; Kennedy je lahko napel strune do skrajnosti, ker je ocenil, da se bo Sovjetska zveza morala umakniti.

Na isti liniji so kalkulirali v zvezi z agresijo na Srednjem vzhodu. S predpostavko, da Sovjetska zveza ne bo tvegala svetovnega spopada, je bila sprožena bliskovita vojna Izraela, ki so ga predhodno oborožili z najmodernejšo vojaško tehniko.

Ostati križem rok ob taki politiki bi pomenilo sprijazniti se z direktnimi udarci po politiki nevezanosti v celoti, še posebej pa po vlogi, ki jo pri tem igrajo arabske dežele. Tu je osnovni vzrok tako neposredne zaskrbljenosti Jugoslavije za bodočnost Srednjega vzhoda in njene tako intenzivne angažiranosti najprej za to, da se agresor ustavi, zdaj pa, ko so topovi obmolknili, da se vrne za pozicije premirja in da ne bo nagrajen za svojo agresijo.

Politika neuvrščenosti nudi široke okvire akciji za razvoj v svetovnem merilu in za premostitev prepada med razvitimi in nerazvitimi. Zato je borba za razvoj in za pomoč nerazvitim poseben vidik akcije za mir v sodobnem svetu. Najprimernejši okvir za uresničevanje te politike so prav Združeni narodi. Toda tudi Združene narode je treba vzeti takšne, kakršni so — kot odraz sodobnih svetovnih nasprotij, toda tudi progresivnih teženj.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Johnson in Kosigin

sta razpravljala o svetovnih problemih

Po dolgotrajnih pripravih je le prišlo do srečanja med ameriškim predsednikom Johnsonom in predsednikom sovjetske vlade Kosiginom. Sestala sta se v majhnem univerzitetnem mestecu Glassborou, ki leži skoraj natanko na sredini poti med New Yorkom in Washingtonom. Prvi sestanek je bil v petek, drugi pa v ponedeljek, skupno sta razpravljala dobrih deset ur.

Srečanje Johnson-Kosigin se je odvijalo v razmerah, ko je bilo seveda že vnaprej jasno, da od razgovorov ni pričakovati konkretnih rezultatov. Vendar pa si je mednarodna javnost edina v tem, da je izmenjava mnenj precej prispevala k primerjanju nasprotnih stališč in s tem k izoblikovanju izhodišča za podrobnejše obravnavanje posameznih problemov.

V ospredju razgovorov sta razumljivo bila dva problema — Vietnam in Srednji vzhod; pridružili so se še razni vidiki razorožitvenega problema ter nekatera vprašanja bilateralnih odnosov med Ameriko in Sovjetsko zvezo. Zlasti kar zadeva problem omejitve oboroževalnega tekmovanja s posebnim poudarkom na jedrskem orožju, sta oba državnika ugotovila, da obstajajo možnosti za izgladitev še obstoječih nasprotij. Povsem nespremenjene pa so ostale razlike v stališčih obeh držav glede Vietnama, o katerem je Kosigin nedvoumno povedal, da predstavlja največjo nevarnost za mir in dokler bo trajala ameriška agresija v Vietnamu, tudi ni mogoče govoriti o reševanju drugih vprašanj.

Kljub temu, da so problemi ostali več ali manj odprti, sta Johnson in Kosigin ob zaključku razgovorov izrazila prepričanje, da je bilo njuno srečanje koristno. Temu mnenju se pridružuje tudi široka mednarodna javnost, ki vidi poseben uspeh v sklepu, da bo sta obe veliki državi nadaljevali izmenjavo mnenj. Spričo sedanje razjasnitve nasprotnih stališč bodo nadaljnji pogovori gotovo lažji, zlasti ker je bila z obeh strani poudarjena želja po napredovanju k miru.

Iz New Yorka je predsednik Kosigin odpotoval na Kubo, kjer ima razgovore s predsednikom Castrom, jutri pa se bo na povratku domov v Parizu sestal tudi s francoskim predsednikom de Gaullem.

veda pripravljen govoriti tudi o vseh ostalih vprašanjih. Obljubil je tozadevni razgovor s predstavniki zvezne in deželne vlade ter zastopniki manjšine v zgodnji jeseni. V nadaljevanju razgovora je predsednik ZSO dr. Zwitter podprl najprej iznašanja dr. Inzka, nato pa odločno odklonil predmetni diskusijski zakonski osnutek, ki da je za koroške Slovence popolnoma nesprejemljiv, ker konec konca po svoje prav tako pomeni ugotavl-

ljanje manjšine in bi ne le ob izvedbi marveč tudi v naslednjem času vžgal škodljive nacionalne strasti ter povzročil nevaren nemir v deželi. Prav tako pa je odklonil tudi namero prilagoditve sedanjega manjšinskega zakona o sodnem jeziku na upravo, ker le-ta, kakor je manjšina dokazala v svojem svoječasnem temeljitem stališču do tega zakona, daleko ne zajema celotnega poznanega ozemlja s slovenskim in mešanim prebivalstvom niti drugače ne odgovarja načelu jezikovne enakopravnosti.

Na vprašanje kanclerja po alternativni rešitvi je predsednik ZSO ponovil svoj svoječasn predlog po ustanovitvi stalnega odbora, ki naj bi ga tvorili zastopniki pristojnih zveznih in deželnih oblasti ter manjšine z nalogo in ciljem skupnega iskanja poti in oblike za sporazumno rešitev odprtih in še neresenih oziroma riezadovoljivo rešenih vprašanj v zvezi s členom 7 državne pogodbe. Zvezni kancler je ta predlog sprejel in pozval predsednika ZSO in NskS, da manjšina v prihodnjih dneh javi svoje zastopnike v ta odbor, h čemur bo pozval tudi koroško deželno vlado.

Po tem razgovoru vse kaže, da je nesprejemljivi osnutek manjšinskega zakona o uradnem jeziku, ki je v zadnjem času sprožil toliko razburjenja, dokončno padel in našel mesto poleg prvega tozadevnega osnutka v predalu pozabe.

Ker nikakor ni odgovarjal našim predlogom in resničnim koristim manjšine niti ne jasnim tozadevnim določilom državne pogodbe, nič nimamo proti temu, da gre v večno pozabo. Iskreno pa želimo, da z osnutkom vred ne bi utonilo v pozabi tudi vprašanje slovenskega uradnega jezika pred upravo samo in trdno pričakujemo, da bo predvideni stalni odbor čimprej začel z resnim in učinkovitim delom.

Zvezna gospodarska zbornica:

Nova pota gospodarske politike

Zastoj in deloma že upadanje, do katerih je lani prišlo v razvoju gospodarske rasti v naši državi, nista ostala brez posledic. Z vsa resnostjo sta pokazala, da v gospodarstvu naše države ni vse tako v redu, kakor se je dotlej to pridigalo, in da obstoja resna nevarnost, da se utegne položaj letos in v prihodnje še poslabšati, če bomo v samozadovoljstvu stopali na mestu in ostali še naprej brezbržni za utrip časa in za nova gospodarska gibanja, ki jih je medtem porodil. Ta razvoj je končno sprožil resnejša razmišljanja o potrebi odprave naših gospodarskih hib, ki so povzročile ta zastoj in to upadanje.

Sedanja gospodarska razmišljanja v naši državi prehajajo v fazo določenih spoznanj, da je treba v gospodarski politiki pričeti ubirati novo pota in to ne le v državnem in deželnem merilu, marveč tudi v vsaki gospodarski skupini in v vsakem podjetju posebej. Ta spoznanja so prišla zlasti do izraza na občnem zboru zvezne gospodarske zbornice, ki je bil 19. junija.

V času, ko se na gospodarskem področju večajo mednarodna integracijska prizadevanja, in v času ko mednarodno gospodarsko sodelovanje čedalje manj ovirajo carinske in druge omejitve, avstrijsko gospodarstvo ne more in ne sme več hoditi v starih čevljih svoja dosedanja, več ali manj seprativistična pota. Ne more in ne sme okameniti. Utripi gospodarstva vsake male države, ki temelji na trajni ustavni nevtralnosti, so v največji meri odvisni od stopnje njenega napredka, od živahne udeležbe na zunanji trgovini in od njene privlačnosti v mednarodnem turizmu. To so tudi osnovna gibanja gospodarskega razvoja v naši državi. Žal se jih je vse predolgo premalo upoštevalo.

Vse predolgo so se pri nas gospodarska vprašanja reševala po poti tekmovanja med naraščanjem cen in naraščanjem zaslužkov in vse predolgo se je s tem tekmovanjem izogibalo potrebam, kakor so to večanje produktivnosti ter racionalizacija potom delitve dela na eni in kooperacija na drugi strani. Vse predolgo so privatne kapitalne družbe in privatni industrijski in trgovinski podjetniki gledali v podražavljenih podjetjih svojega nasprotnika, čeprav se je vedno spet pokazalo, da so prava ta podjetja tudi za razvoj zasebnih podjetij in podjetij kapitalnih družb glavni motor. Vse predolgo pa se je z naravnost neodgovorno brezbržnostjo gledalo na odseljevanje znanstvenikov in strokovnjakov, ki so šli iz naše države v svet s trebihom za kruhom. Namesto da bi nekaj več investirali ter izvažali več in boljše blago, smo izvažali znanstvenike in strokovnjake, zato pa uvažali produkte njihovega znanja. Primer, da je v Ameriki 8 odstotkov vseh gospodarskih znanstvenikov avstrijske narodnosti, govori zase in je najboljša potrdilo gornje trditve.

Na občnem zboru zvezne gospodarske zbornice napovedana »reforma« gospodarske politike je v glavnem osredotočena na odpravo teh hib. Napoveduje borbo proti sedanjim okamenelosti gospodarske miselnosti, zavzema se za kooperacijo med podjetji, priznava podražavljenim podjetjem končno njihovo pravo vlogo in prisloja končno znanstvenim osnovam gospodarstva potrebno veljavo.

Prehod na to pot v naši gospodarski politiki gotovo ne bo enostaven. Ker pa je neobhodno potreben, se mu ni moglo izogniti, čeprav bo pri tem propadlo marsikatero podjetje, ki ne bo takoj prešlo k delu na zdravih gospodarskih temeljih.

(bl)

CESTA SKOZI FELBERTAUERN ZGOTOVLJENA:

Nova pridobitev v evropskem cestnem prometu

Od nedelje naprej so avstrijske Alpe za nov cestni prehod bogatejši. Dograjena je bila cesta skozi Felbertauern, ki med Mittersillom in Matreiem povezuje Salzburško in Vzhodno Tirolsko. Cesto je za promet odprl zvezni prezident Jona s.

Cesta skozi Felbertauern je 40 kilometrov dolga in ima 5,2 kilometra dolg predor. Njena gradnja je bila draga, saj je stala 750 milijonov šilingov. Gradile so jo republika Avstrija, zvezna dežela Tirolska in občine, ki imajo od nje koristi. Prevoz skozi predor je mogoč le proti pristojbini 130 šilingov v eno smer in 220 šilingov v obe smeri.

Na salzburški strani teče cesta skozi Felbertauernl in Amerl in je 17,4 kilometra dolga. Čeprav se vzpne na tej dolžini od 790 metrov nadmorske višine na 1650 metrov, je skoraj brez serpentin in ima le 4,8 odstotka povprečne strmine. Na vzhodnotirolski strani se cesta v dolžini 17,5 kilometra spusti na 980 metrov nadmorske višine pri Matreiu in ima le 3,7 odstotka povprečne strmine. Strmina ceste nikjer ni večja od 9 odstotkov. Cesta je prevozna poleti in pozimi.

S cesto skozi Felbertauern je odpravljena velika prometna vrzel v avstrijskem alpskem območju. Doslej namreč na 160 kilometrov razdalje med Brennerjem in Kalsch-

bergom ni bilo nobene ceste čez Alpe, ki bi bila poleti in pozimi prevozna. Z ozirom na položnost trase te ceste in na zmogljivost predora, ki znaša 1000 avtomobilov na uro, ne bo le pot med severnim in južnim alpskim območjem znatno skrajšana, marveč bodo tudi druge ceste v precejšnji meri razbremenjene. Od Mittersilla je cesta preko Kitzbühla povezana z nemško avtocesto München—Kufstein, iz Lienza pa s korškim cestnim omrežjem in preko Gailberga in Plöckena z Italijo. Žal zaenkrat te ceste še ne odgovarjajo sodobnemu cestnemu prometu. Gotovo pa bo v kratkem sledila njihova izgradnja, pri čemer se zlasti Italijani potegujejo za gradnjo predora skozi Plöcken med Kölschachom in Tolmezzom.

Koroško kmetijsko združništvo gleda na uspešno gospodarsko leto

Koroška Raiffeisnova zveza je imela v ponedeljek svoj letošnji občni zbor. Iz objavljenih poročil je razvidno, da je ta centrala kmetijskega združništva na Koroškem

v minulem letu uspešno poslovala in da je vidno povečala tako svoj denarni kot svoj blagovni promet.

Njen bančni oddelek je pri vlogah promet povečal za 27 odstotkov na 664 milijonov šilingov, pri posojilih pa za 62 odstotkov ali za 134 milijonov šilingov. Podobno so svoj promet povečale tudi včlanjene hranilnice in posojilnice. Zadruga gradbena hranilnica je v tem času sklenila 1074 varčevalnih pogodb v vrednosti 161 milijonov šilingov.

Blagovni oddelek je lani odkupil in vnovčil 403 vagona žita, 211 vagonov krompirja in 474 vagonov drugih kmetijskih pridelkov; dobavil pa je 246 vagonov semenja, 4194 vagonov krmil, gnojil 5156 vagonov in 63 vagonov drugih kmetijskih potrebščin. Po obsegu se je promet povečal za 15,1 odstotka, po vrednosti pa za 4,6 odstotka na vrednost 189,8 milijona šilingov.

Zadruga mešalnica krmil je spravila v promet 22.369 ton krmnih mešanic in je s tem svoj promet povečala za 38 odstotkov, pri čemer se je najbolj povečal promet s mešanicami za prašiče. V tem sklopu je sklenila 438 pogodb za pisanje 1762 bikov in 1311 pogodb za opitanje 19.314 prašičev. Oddelek za promet z živino je lani odkupil 12.816 opitanih živali, med katerimi so prevladovali govedi, tovarna mesnih izdelkov pa je imela okoli 41 milijonov šilingov prometa.

Strojni oddelek je svoj promet povečal za dobrih 8 odstotkov na 97 milijonov šilingov. Celokupni blagovni promet je lani narasel za 15 odstotkov na 185.185 ton, po vrednosti pa za 9 odstotkov na 483 milijonov šilingov.

TIROLSKA:

Uspešen zimski turizem

V protislovju z napovedjo stagnacije turizma v naši državi je Tirolska svojo letošnjo zimsko turistično sezono uspešno zaključila. Število gostov je naraslo za 5,2 % na 757.426, število njihovih nočitev pa za 6,25 % na 5 milijonov 361.785 nočitev. Pri tem je treba še upoštevati, da so v letošnji zimski sezoni 90 odstotkov vseh gostov predstavljali tuzemci, v glavnem zahodnonemški turisti. Na nje je odpadlo skoraj dve tretjini vseh turističnih nočitev.

Iz poročila, ki govori o zimskem turizmu na Tirolskem, pa tudi razvidno, da se večjim turističnim centrom pričakovano niso izpolnila, ker niso mogla zabeležiti porasta nočitev. Temu nasproti so manjši in srednji turistični kraji v primerjavi z zimsko sezono 1965-66 število nočitev povečali tudi za 40 odstotkov.

Med Avstrijo in Jugoslavijo:

Čedalje tesnejše sodelovanje elektrarn na Dravi

Pred kratkim se je v Zagrebu sestala jugoslovansko-avstrijska komisija za Dravo k svojemu 13. rednemu zasedanju. Na tem zasedanju so govorili o medsebojnem obveščanju in vsklajanju vodnogospodarskih načrtov na obeh straneh meje, o zaprojevanju akumulacijskih prostorov, o perspektivah vodnega gospodarstva in o problemih visokih voda ter o izmenjavi električne energije in nekaterih drugih tekočih vprašanjih.

S tem v zvezi je jugoslovanska delegacija predložila svoje načrte elektrarn na srednji in spodnji Dravi. Medtem ko je hidroelektrarna Srednja Drava I že v gradnji, pripravljajo sedaj načrte za gradnjo hidroelektrarne Srednja Drava II. Obe elektrarni bosta med Mariborom in Ormožem. Kakor je bilo iz poročila razvidno, je tudi še niže od Ormoža predvidena vrsta elektrarn na Dravi in sicer v Vraždinu, Čakovcu in Dubravi. Poleg tega Jugoslavlani še proučujejo možnost gradnje nadaljnjih štirih elektrarn med izlivom Mure in Beliščem. Kot nova je v načrtu še črpalno-akumulacijska elektrarna Brezno med elektrarnama Vuhred in Ožbalt.

Avstrijska delegacija je s svoje strani poročala o razvoju gradnje elektrarne Bistrica v Rožu in gradnje akumulacijskih elektrarn v območju Mele v Visokih Turah. Obe delegaciji sta izmenjali tudi svoje ugotovitve in izkušnje pri zaprojevanju bazenov pred svojimi elektrarnami, nakar je posebna komisija poročala o proučevanju študije o perspektivah izrabe Drave in Mure in problemov, ki nastajajo zaradi visokih voda Drave. S tem v zvezi so se Avstr. dravske elektrarne obvezale, da bodo v primeru, da pride pri Rožku in Aninem mostu po Dravi več kot 800 kubičnih metrov vode na sekundo, vsako uro obveščale jugoslovanske elektrarne na Dravi o razvoju visokih voda.

Delegaciji sta tudi pregledali vprašanja, ki so povezana z medsebojno izmenjavo električne toka. Pri tem sta ugotovili, da je lani naša država dobavila Jugoslaviji 162,6 milijona kWh električne toka, jugoslovanski izvoz v Avstrijo pa je znašal 9,1 milijona kWh. Naslednje zasedanje komisije bo prihodnje leto v Celovcu.

POŠIROKEM SVETU

BEOGRAD. — Državni predsednik Sovjetske zveze Nikolaj Podgorni se je na poti v Kairo in tudi ob povratku ustavil v Jugoslaviji, kjer je imel razgovore s predsednikom Titom. V Kairo je predsednik Podgorni razpravljal s predsednikom Naserjem in drugimi predstavniki Združene arabske republike predvsem o položaju, ki je nastal po nedavni vojni med Izraelom in arabskimi deželami.

BERLIN. — Centralni komite KP Nemčije je poslal članom in funkcionarjem zahodnonemške socialdemokratske stranke »odprto pismo«, v katerem jih poziva na skupni boj proti vsem nedemokratskim ukrepom bomske vlade. Poziv velja zlasti boju proti tako imenovanemu zakonu o izjemnem stanju, ki omejuje osebnostne svoboščine državljanov.

DUSSELDORF. — Nacističnega vojnega zločinca Franza Stangla so v Braziliji izročili predstavnikom zahodnonemške policije, ki so ga potem s letalom prepeljali do Pariza in od tam z avtom v Düsseldorf, kjer se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

ATENE. — Predsednik vojaške vlade v Grčiji je dobil pooblastilo, da suspendira profesorje, katerih ideje »se ne skladajo z nacionalnimi ideali« ali z drugimi besedami, ki niso po volji sedanjemu režimu.

TOKIO. — Po eksploziji kitajske vodikove bombe se je radioaktivnost na južnem Japonskem povečala za 15-krat v primerjavi z normalnim stanjem. Kljub temu znanstveniki ne vidijo akutne nevarnosti, ker pričakujejo, da se radioaktivnost ne bo več naprej stopnjevala.

TRST. — Ob priložnosti jugoslovanskega dne na mednarodnem tržaškem velesejmu je jugoslovanski generalni konzul v Trstu Rudi Janhuba priredil sprejem, katerega so se udeležili številni vodilni predstavniki pokrajinskih in deželnih oblasti ter zastopniki slovenskih manjšinskih organizacij, medtem ko so bili iz Slovenije navzoči predsednik izvršnega sveta Sine Kavčič, člana izvršnega sveta Bojan Lubej in Rina Simoneti ter številni predstavniki gospodarskih ustanov.

PEKING. — Vodilni kitajski list »Žen Min Zi Bao« je ob srečanju ameriškega predsednika Johnsona in predsednika sovjetske vlade Kosigina objavil hude obtožbe na račun Sovjetske zveze in njenih voditeljev, češ da »pakirajo z ameriškim imperializmom«. List je med drugim pisal, da sovjetski premier Kosigin s predsednikom Johnsonom »kuje zaroto o velikem kontrarevolucionarnem naletu za zatiranje vietnamskega in arabskega ljudstva«.

STOCKHOLM. — Med svojim obiskom v skandinavskih deželah je zahodnonemški zunanji minister Brandt izrazil prepričanje, da bo še letos prišlo do spremembe v odnosih Bonna z evropskimi socialističnimi državami. Vendar je pristavil, da s tem še ni mogoče povezati rednih diplomatskih odnosov s temi deželami. Hkrati je Brandt izjavil, da verjame v možnost ponovne združitve Nemčije. »Treba je začeti z reševanjem praktičnih vprašanj, ki jih je mogoče urediti v skladu z interesi obeh nemških režimov, ne pa začeti s problemi, ki so zdaj že nerešljivi.«

NEW YORK. — Starši nekakega ameriškega mornarja, ki je bil ranjen pri napadu izraelskih torpednih čolnov in letal na ameriško ladjo »Liberty«, so zahtevali, da mora Izrael izplačati odškodnino 50 milijonov dolarjev za poškodbe, ki jih je pretrpel njihov sin.

BUDIMPEŠTA. — Konec prihodnjega leta bo madžarska televizija začela oddajati poskusni televizijski program v barvah. Ta program bo mogoče gledati tudi na sedanjih sprejemnikih.

BERLIN. — V Zahodni Nemčiji so v začetku tega tedna aretirali pet bivših vodilnih uradnikov nacističnega glavnega varnostnega urada, ki so obtoženi, da so sodelovali pri množičnem ubijanju Židov in drugih žrtev nacističnega nasilja. Aretiranci so bivši SS-Obersturmbannführerja Bernhard Baatz in dr. Joachim Deumling, SS-Sturmabführer Harro Thomsen, SS-Obersturmbannführer dr. Emil Behndorff in bivši Eichmannov sodelavec v židovskem referatu SS-Hauptsturmführer Fritz Wöhrn.

RIM. — Papež Pavel VI. je ponovno pozval k miru v Vietnamu in na Srednjem vzhodu ter poudaril, da bratske vojne v teh predelih sveta ogrožajo mir in sožitje med narodi. Opozoril je na ogromno trpljenje, ki ga je vojna povzročila civilnemu prebivalstvu, in dejal, da morajo biti sporna vprašanja pravično rešena v dobrobit vsega človeštva.

LONDON. — Britanski zunanji minister George Brown je na glavni skupščini OZN svaril Izrael pred priključitvijo arabskega dela Jeruzalema. Zaradi te izjave je bil deležen ostrih napadov v londonskem parlamentu, vendar je kritiko zavrnil z ugotovitvijo, da se ne sme meriti z dvojnimi merili, kajti »kako bi govorili o ozemljih, pridobljenih med vojnim pohodom, v primeru, če bi bila prva napadla arabska letala in bi arabska vojska zasedla obsežne predele Izraela«.

MOSKVA. — Komunistična partija Sovjetske zveze šteje po uradnih podatkih 12,8 milijona članov, medtem ko je v Komsomolu včlanjenih 23 milijonov mladincev.

VINA DEL MAR. — Predstavniki 21 latinskoameriških držav so se na letnem zasedanju medameriškega gospodarskega socialnega odbora sporazumeli, da bodo latinskoameriške države ustanovile posebno politično ustanovo, ki naj bi zastopala interese teh držav v Evropi.

OSLO. — Letos je norveška trgovska mornarica dosegla skupno zmogljivost 27,7 milijona ton in tako zavzela tretje mesto na svetu. Na prvem mestu je Liberija (35,8 milijona ton), na drugem pa Velika Britanija (28,2 milijona ton).

KAIRO. — Glavno oviro na poti k pomiritvi med arabskimi deželami in Izraelom vidijo arabski voditelji v problemu beguncev. Izraelske oblasti namreč množično izganjajo palestinsko prebivalstvo z zahodne obale reke Jordan. V arabskih državah so prepričani, da je izraelska akcija namerna in v skladu s tezo izraelskih voditeljev, da ni treba »očistiti« samo Jeruzalema, temveč tudi druga ozemlja in tako napraviti čim več prostora za naselitev Izraelcev.

REKA. — Na Grobnickem polju pri Reki so odprli novo športno-turistično letališče, ki ima asfaltno pristajalno stezo, katere je dolga 1300 in široka 30 metrov. Poleg tega so na letališču carinska služba, naprava za kontrolo letenja, sprejemna in oddajna služba ter gostinski objekt.

Gospodarstvo Združene arabske republike

V konfliktu med Združeno arabsko republiko in Izraelom so zanimive tudi gospodarske razmere ZAR. Pri tem je treba kar v naprej povedati, da je ZAR zaradi svoje obsežne gospodarske izgradnje v svetu precej zadolžena. Pred letom dni je drugim državam dolgovala 626 milijonov dolarjev. Več kot polovico tega zneska, in sicer 338 milijonov dolarjev je znašal njen dolg Sovjetski zvezi. Poleg tega je imela v tem času v Sovjetski zvezi še neizkoriščen kredit nadaljnjih 372 milijonov dolarjev.

Dokajšen dolžnik je bila v tem času ZAR tudi nasproti Združenim državam Amerike in Zahodni Nemčiji. Vsakih teh držav je dolgovala 112 milijonov dolarjev, medtem ko je Italiji dolgovala 89, Kuvajtu pa 118 milijonov dolarjev. Zaradi vseh teh obveznosti so valutne rezerve ZAR začetkom tega leta zdrknile na okroglo 60 milijonov egiptovskih funtov.

Združena arabska republika že več let trpi zaradi pasivnosti svoje trgovinske bilance. Njen izvoz dosega le dobro polovico uvoza. Tako je lani izvozila blaga v vrednosti 236 milijonov funtov, medtem ko je vrednost njenega uvoza narasla na 432 milijonov funtov. Zaradi tega je tudi njena plačilna bilanca pasivna, čeprav ima od Sueškega prekopa okoli 86 milijonov funtov letnih dohodkov, od turizma pa okroglo 47 milijonov funtov. Ta glavna vira pa bosta letos v veliki meri odpadla. Kot glavni vir dohodkov ostaja torej ZAR le še njen izvoz, ki ga v glavnem predstavljata bombaž. 2/3 lanskega izvoza je odpadlo na bombaž, več kot polovico ga je dobavila vzhodnoevropskim državam. Ker je v sedanjih fazi konflikta računati, da bo nazadovala tudi njena trgovina z zahodnimi državami, bo ZAR letos zelo prikrajšana za konvertibilne valute, ki jih pa nujno potrebuje za uvoz strojev in surovin za svojo razvijajočo se industrijo.

BESEDA O VZGOJI

Tudi prevelika ljubezen
lahko škoduje otrokovemu razvoju

Ljubezen staršev je zelo pomembna pri vzgoji otrok, kajti le tisti otroci, ki so občutili toplino starševske ljubezni, se morejo razviti v popolne in čustveno uravnovešene osebnosti. Otroci brez ljubezni pa bodo občutili neko praznino in so na najboljši poti, da postanejo mladostni prestopniki.

Ko že govorimo o ljubezni staršev do otrok, pa je treba poudariti, da mora biti ta ljubezen zmerna, kajti ne samo pomanjkanje marveč tudi preveč ljubezni se lahko negativno kaže v duševnem razvoju otroka. Otroci, ki mu starši poklanjajo preveliko ljubezen, postaja običajno samovoljen, trmast, razvajen, skratka zelo težaven za vzgajanje. Takemu otroku je težko ugoditi: doma starše izsiljuje in postaja njihov tiran, v družbi svojih prijateljev pa se obnaša popolnoma asocialno.

V šoli se tak otrok »odlikuje« po izoliranosti, nedisciplini in neodgovornosti. Učitelj je pred velikim vprašanjem, kako naj takega otroka vključi v družbo sošolcev. Če te negativne lastnosti pri otroku kmalu odpravimo, mu bomo utrlili pot pri ustvarjanju in oblikovanju prilagojene in družbeno aktivne osebnosti.

Kakor torej prevelika ljubezen staršev do otrok negativno vpliva na mladega človeka, tako je škodljivo tudi pomanjkanje ljubezni. Ker otrok v svojem domu ni dobil tistega, kar mu pripada, čuti bladen, brezdušen in sovražen odnos do svojih staršev. In če ne ljubi svojih staršev, koga bo potem sploh ljubil? Z eno besedo — tak otrok ne ljubi nikogar, ker ga nihče ni naučil ljubiti.

Takšni otroci postanejo sčasoma napadalniki; uživajo v tem, da mučijo in napadajo druge otroke. Svoj brezdušni odnos kažejo tudi do svojih lastnih staršev. Znano je, da sleherna osebnost stremi za tem, da se uveljavi v družbi, da potrdi svojo vrednost in si ustvari avtoriteto. Zaradi pomanjkanja ljubezni do staršev pa otroci, ki so ostali brez toplote v domačem krogu, pogosto zaradi ideje na pota mladih prestopnikov.

Starši morajo znati svojo ljubezen enakomerno porazdeliti na vse svoje otroke. Če le enemu med njimi poklanjajo več ljubezni kot drugim, more ta negativni pojav izzvati v prikrašanih otrocih občutke ljubosunja. Ljubosumen otrok navadno pretepa svojega mlajšega brata ali sestro in se tako maščuje, ker je manj ljubljen. Nikoli ne smemo pozabiti, da so otroci zelo občutljivi do ljubezni staršev. Pretirana ljubezen staršev do otrok samo kvari otroke in se leti začnejo razvijati v male tirane; prav tako pa se tiranstvo otrok

Nov začetek v Brežah

Jutri premiera Molierovega »Namišljenega bolnika«

Minulo soboto se je na Petrovi gori v Brežah začela 18. sezona tradicionalnih in daleč preko domačih meja znanih poletnih iger. Za uvod v prvo predstavo Schillerjeve tragedije »Zarota Fiesca v Genovi« sta spregovorila župan Arthur Zedrosser in deželni glavar Hans Sima, ki sta poudarila veliki pomen teh prireditev. Deželni glavar je ob tej priložnosti dejal, da »tukaj igra ljudstvo za ljudstvo, konfrontacija igralcev in občinstva z umetnostjo postaja harmonija skupnega doživetja — umetnost prehaja v last ljudstva«.

In res so poletni igre v Brežah iz leta v leto deležne večjega odziva med najširšimi krogi domačinov in tudi vedno več tujcev, ki prihajajo na Petrovo goro z željo, da bi v romantičnem ambientu starih grajskih razvalin doživeli nekaj ur pristnega kulturnega užitka. Ne prihajajo zaman, kajti igralški ansambel pod vodstvom vsestransko agilnega arhitekta Sandlerja dosega umetniško raven, ki je za amatersko gledališče res nekaj izrednega.

Da so igralci zadnje tedne in mesece dobro izkoristili, je pokazala prva letošnja premiera minulo soboto, ko so se spet enkrat pred-

stavili s Schillerjem. Kakor pri mnogih predstavnikih svetovne dramske literature tudi pri Schillerjevih komadih glavni poudarek ni na igri, marveč na izgovorjeni besedi, kjer lahko najmanjša nepazljivost spravi v nevarnost celotno predstavo. Pri ansamblu v Brežah take nevarnosti ni, nasprotno se posamezni igralci odlikujejo z izrednim poslušom za čisto in kultivirano izgovorjavo, kateremu se poleg tega pridruži še naravni igralški talent.

Sploh je njihova glavna odlika v tem, da agirajo na odru povsem neprisluslivo, v svoje vloge se vživijo do zadnje podrobnosti in jih podajajo brez vsake izumetničenosti. Seveda je opaziti precejšnje razlike med glavnimi igralci in ostalimi sodelavci (lokalni so zlasti navdušili Hannes Sandler, Robert Mösslacher, Valentin Pagitz, Veronika Pörlschacher in Heidelore Milonig), vendar je morda ravno v

Klub bralcev Naše besede

Založba »Mladinska knjiga« v Ljubljani je v želji, da bi knjigo približala najširšemu krogu bralcev, pred kratkim ustanovila Klub bralcev Naše besede. Ta klub je neke vrste knjižna družba (pri nas so take ustanove znane pod imenom Buchgemeinschaft), kakršne že dolga leta delujejo v mnogih državah in imajo nedvomno velike zasluge pri širjenju dobre literature.

Hkrati z ustanovitvijo kluba bralcev je Mladinska knjiga začela izdajati tudi novo knjižno zbirko, ki je svoje ime dobila po znani pesmi velikega slovenskega pesnika Otona Zupančiča »Naša beseda«. V tej zbirki, ki bo v celoti obsegala kakih 80 knjig v povprečnem obsegu po 240 strani, bo izšel izbor vsega, kar je od Trubarja do naših dni nastalo pomembnega in dragocenega v slovenski književnosti. Prvih pet knjig te zbirke je že izšlo, in sicer so to dela Otona Zupančiča. Do konca leta pa bo izšlo še sedem knjig izbranih del Ivana Cankarja, medtem ko bodo v naslednjih letih sledila dela Ivana Tavčarja, Janka Kersnika, Frana Levstika, Antona Aškercer, Ivana Preglja, Alojza Gradnika in drugih slovenskih pisateljev in pesnikov.

Za člane Kluba bralcev Naše besede bodo knjige izhajale v posebni opremi, namreč trdno vezane v umetno usnje, medtem ko bodo v redni prodaji le v platno vezani izvodi. Poleg tega pa bodo imeli člani kluba 10-odstotni popust tudi pri nakupu vseh ostalih izdaj Mladinske knjige.

KULTURNE DROBTINE

● V graški Novi galeriji je trenutno razstava slovenske grafike, ki obsega dela 14 sodobnih slov. umetnikov. Razstavo je pripravila ljubljanska Moderna galerija, odprl pa jo je namestnik štajerskega deželnega glavarja dr. Hans Koren, ki je ob tej priložnosti poudaril uspešno sodelovanje med Slovenijo in Štajersko na področju kulture in umetnosti.

● Pred kratkim so v Parizu na dražbi prodali okoli 250 knjig o praznovanju, vražah, vampirstvu in čarovnicah. Lastnik te nenavadne zbirke, v kateri je nekaj knjig celo iz 15. stoletja, je bil znani pariški advokat in član francoske akademije Maurice Garcon. Najvišja cena 4800 frankov je plačala nacionalna knjižnica za knjigo s ponatisom izvirnih dokumentov o preganjanju neke čarovnice v 17. stoletju.

Na festivalu risanih filmov v francoskem mestu Annecyju so dobili prve nagrade filmi iz Amerike, Poljske, Jugoslavije in Francije. Jugoslovanski nagradni film je »Krotilec divjih konj« Nedeljka Dragiča.

● Po podatkih, ki so jih objavila vodstva slovenskih srednjih šol na Tržaškem in Gorškem, bodo letos opravljali maturo na višjih srednjih šolah 104 slovenski dijaki, za malo maturo na nižjih srednjih šolah pa se je prijavilo 107 slovenskih dijakov.

● V Belgiji so lani izdali 3630 različnih knjig, med katerimi je bilo kar 3049 prvih izdaj. Na prvem mestu je bila proza s 1109 deli, na drugem mestu pa so bila dela iz družbenih ved, ki so dosegla 536 knjižnih naslovov.

● Znani jugoslovanski baletni plesalec Duško Trnčič bo z dunajskim ansamblom odpoval na svetovno turnejo. Plesal bo v Leharjevi opereti »Dežela smehljaja«.

● V arabskem in sploh afriškem svetu zavzema na področju filmske umetnosti prvo mesto Egipt. Čeprav je egiptovska filmska umetnost še zelo mlada, si je s vojimi stvaritvami pridobila tudi že mednarodni ugled. Samo v letih 1964-65 so v Združenih arabskih republikah posneli 1100 kratkih in dokumentarnih filmov ter 40 igranih celovečernih umetniških filmov.

Tedenski spored
poletnih kulturnih prireditev

● BREŽE

1. 7. — Molier: NAMIŠLENI BOLNIK (premiera)
8. 7. — Schiller: ZAROTA FIESCA V GENOVI
7. 7. — Molier: NAMIŠLENI BOLNIK
8. 7. — Schiller: ZAROTA FIESCA V GENOVI

Začetek predstav ob 20. uri.

● LJUBLJANA

30. 6. — KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA
5. 7. — Bizet: CARMEN, NK Rijeka s solisti Metropolitanske opere
6. 7. — KONCERT ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE, dirigent Edgar Doneux, solistka Dubravka Tomšič-Srebotnjak
8. 7. — KONCERT ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE, dirigent Krzysztof Missone.

Začetek predstav ob 20.30 uri.

razvija tudi zaradi bladnega in brezdušnega odnosa staršev.

Kjer so takšni odnosi v družini, starši največkrat iščejo vzroke drugje, namesto da bi kritično pogledali vase. Namesto da bi se čudili in spraševali, odkod tako zadržanje otrok, naj bi raje sami spremenili svoj odnos do otrok in jim tako nudili zdrave temelje za razvoj.

Šolstvo v Sovjetski zvezi

Letos obhajajo v Sovjetski zvezi 50-letnico velike oktobrske revolucije. Obhajajo jo v znamenju velikih uspehov, ki so jih v minulih desetletjih dosegli na posameznih področjih razvoja države. Eno izmed področij, kjer so uspehi posebno vidni, je nedvomno šolstvo, kajti izobrazbi posvečajo sovjetske oblasti toliko pozornosti kot sicer v nobeni drugi državi sveta.

Pred socialistično revolucijo je bilo okoli 80 odstotkov prebivalcev caristične Rusije nepismenih in 71 narodnosti sploh ni imelo lastnega pismenega jezika. To je bilo žalostno izhodišče, ko so sovjetske oblasti napovedale boj analfabetizmu. Že v prvih 15 letih je več kot 40 milijonov ljudi obiskalo posebne šole in tečaje, ki so jih uredili za odstranjevanje nepismenosti. Pri ljudskem štetju leta 1939 so ugotovili, da je med prebivalci v starosti od 9 do 49 let le še dobrih 10 odstotkov nepismenih, leta 1959 pa je odstotek analfabetov padel celo že na 1,5 %.

Leta 1939 je prišlo na 1000 delavcev 43 oseb s srednje- ali visokošolsko izobrazbo, leta 1959 jih je bilo že 316, medtem ko ima danes tako izobrazbo več kot 50 % delavcev in več kot 25 % kmetov. V šolskem letu 1965-66 je bilo v Sovjetski zvezi skupno 71.835.000 šolarjev in študentov. Višjih šol imajo 214.000 in jih obiskuje 48 milijonov učencev, na 4000 tehničnih poklicnih šolah je 1,5 milijona gojencev, na visokih šolah pa 3,9 milijona študentov. Samo leta 1965 se je v Sovjetski zvezi izšolalo 170.000 inženirjev (za primerjavo: v Ameriki jih je bilo 42.000), medtem ko v sovjetskem gospodarstvu dela danes že 4,8 milijona absolventov visokih šol.

Sovjetsko šolstvo pa služi izobrazbi mladih ljudi tudi iz drugih držav. Samo na univerzi »Prijateljstvo med narodi«, ki je imenovana po znamenem kongoškem voditelju Lumumbi, je 3500 študentov iz 82 dežel Azije, Afrike in Latinske Amerike. Skupno pa je na sovjetskih visokih in strokovnih šolah več kot 23.000 inozemskih študentov, aspirantov in praktikantov.

„Das Gesetz ist lebensfremd...“

In letzter Zeit scheinen die deutschnationalen Kreise in Kärnten ihr Interesse wiederum im erhöhten Maße dem Minderheitenschulproblem zuzuwenden. Ihr Augenmerk gilt diesmal besonders dem Religionsunterricht und ist es — wie aus Pressemeldungen ersichtlich — diesbezüglich sogar zu einem »Appell« des Schulvereins Südmark an das Bundesministerium für Unterricht gekommen. In dieser Angelegenheit haben wir in den letzten Tagen zahlreiche Zuschriften erhalten, in welchen sowohl slowenisch- als auch deutschsprachige Bewohner des Unterlandes ihre Meinung zum Problem darlegen. Eine dieser Zuschriften wollen wir unverändert hier abdrucken.

Die Redaktion

Unter dem Titel »Schulverein appelliert an das Unterrichtsministerium« schrieb die Kärntner »Kleine Zeitung« vom 17. Juni 1967, daß der Kaplan von Eberndorf den Religionsunterricht nur in slowenischer Sprache halte. In seiner Ausgabe vom 21. Juni brachte das genannte Blatt unter dem Titel »Nicht nur slowenisch, slowenisch und deutsch« auf Ersuchen des Schulvereins Südmark die Meldung, daß der Kaplan von Eberndorf den Religionsunterricht für alle Schüler zweisprachig hält. »Das Begehren der Elternschaft«, bringt das Blatt die Forderung der Südmark, »zielt darauf ab, daß den nicht zum zweisprachigen Unterricht angemeldeten Kindern gemäß dem Gesetz und laut Weisung des Unterrichtsministeriums nur deutscher Religionsunterricht gegeben werden soll.« Im letzten Teil des Artikels folgt in der »Kleinen Zeitung« die Erklärung des Kaplans Kopeinig, »daß er den Religionsunterricht in deutscher Sprache für deutschsprachige und in deutscher wie slowenischer Sprache für zweisprachige Schüler erteilt.«

Tatsache ist, daß an der Eberndorfer Schule die deutschsprachigen Schüler den deutschen Katechismus haben und in den Religionsheften nur deutsch schreiben. Wie Kinder zu Hause erzählten, ließ sich nämlich vor einiger Zeit der Schulinspektor von einer Reihe von Schülern das Religionsheft und den Katechismus vorzeigen. Daß in Klassen mit angemeldeten und nicht angemeldeten Schülern letztere auch den slowenischen Teil des Unterrichtes mithören, falls sie sich nicht in die gestellte deutschsprachige Aufgabe od. Stillbeschäftigung vertiefen, läßt sich nur durch Verschließen der Ohren vermeiden. So wird es aber auch beim Unterricht in den weltlichen Fächern sein.

Das südmarkische »Begehren der Elternschaft« auf nur deutschsprachigen Religionsunterricht laut Gesetz und Weisung des Unterrichtsministeriums muß im Lichte des Elternrechtes untersucht werden. Zuerst aber muß mit aller Deutlichkeit festgestellt werden, daß der sogenannte »Eberndorfer Elternverein« ein exklusiver Verein ist, der nicht das Recht hat, im Namen aller Eltern zu sprechen. Der beste

Beweis dafür ist die kürzliche Erstkommunion im Verhältnis über fünfzig zu unter dreißig für die Zweisprachigkeit. Das ist Elternwille! Die Eltern betrachten den Religionsunterricht von einem anderen Gesichtspunkt aus als den Unterricht in den übrigen Fächern.

Bei uns in Kärnten soll das Elternrecht gelten. So gibt es also in Eberndorf — wie auch anderswo — Eltern, die ihre Kinder aus ihren ureigensten Gründen in den weltlichen Fächern nicht für den zweisprachigen Unterricht gemeldet haben (oder denen die Zweisprachigkeit verleidet worden ist), die aber trotzdem im Religionsunterricht ausdrücklich beide Sprachen wünschen — weil die Gebetsprache in der Familie slowenisch ist und das Kind religiös von der Familie slowenisch betreut wird, sonntags der slowenischsprachigen Messe beivohnt usw. Diese Kinder haben ein Recht auf zweisprachigen Religionsunterricht, der ihnen aber verweigert werden soll? Die Eltern dieser Kinder brauchen keine Vertretung durch den »Elternverein Eberndorf«.

Für das deutschsprachige Kind soll in diesem Lande wohl das Elternrecht voll gelten, für das Kind jedoch, dessen Eltern nur im Religionsunterricht beide Sprachen wünschen, nicht? Das Problem des Religionsunterrichtes ist aber weit vielschichtiger, als daß es mit der Milchmädchenrechnung »angemeldet — nicht angemeldet« gelöst wäre. Das jetzige Minderheitenschulgesetz ist in dieser Hinsicht unvollständig, mangelhaft, oberflächlich, lebensfremd und — die Religion als Kultur betrachtet — kulturfeindlich. Es wird in Kärnten im Religionsunterricht offen germanisiert, da für Hauptschulen zweisprachiger Religionsunterricht für die Minderheit gesetzlich nicht vor-

gesehen ist. Und dieses Gesetz will dem Elternwillen Fesseln auferlegen?

Es erscheint hier eine befriedigende Regelung dieser Frage durch die kirchlichen und staatlichen Stellen vordringlich. Die Initiative hierzu hat jedoch nicht vom Schulverein Südmark auszugehen, sondern vom Gurker Ordinariat, das sich endlich seiner Verantwortung bewußt werden müßte. Oder soll es wieder so kommen, wie es schon einmal war? Bis zum März 1938 haben die deutschnationalen Verbände in Kärnten bestimmt, was zu geschehen hat; die Fortsetzung erfolgte durch Aussiedlungen und Konzentrationslager.

Besonders aber tritt die Frage auf, ob denn der katholische Religionsunterricht Angelegenheit des deutschnationalen Schulvereins Südmark und seiner Exponenten, etwa des Protestanten dr. Lakomy, ist? Jedenfalls ist es verwunderlich, wenn als Vertrauensmann der Elternvereine in Fragen dieses Unterrichtes eine einem anderen Bekenntnis angehörende Person fungiert, die überdies auf Grund ihres hohen Alters keine schulpflichtigen Kinder mehr haben und somit auch in keiner zentralen Stelle der Kärntner Elternvereine vertreten sein kann. So ergibt sich die »Eberndorfer Elternvereine« als ein Ableger des Schulvereins Südmark bzw. des Kärntner Heimatdienstes, als dessen Mitglied für den Bezirk Völkermarkt Dr. Hecher, gleichzeitig führendes Mitglied der »Elternvereine Eberndorf«, aufscheint.

Nur so betrachtet ist es zu verstehen, daß sich der Schulverein Südmark wieder einmal mit einem »Appell« an das Unterrichtsministerium gewandt hat und gegen »nationalistische« slowenische Geistliche wettet.

Četrty festival folklore je bil uspešen

Evropapark ob Vrbskem jezeru naj služi zblíževanju med narodi

Četrty festival folklore, ki sta ga koncem minulega tedna priredila mesto Celovec ter Avstrijski radio in televizija, je imel posebno obelježje. Prvič so se v Celovcu skupno srečali predstavniki mest, s katerimi živi Celovec v prijateljskih odnosih, da se tudi med seboj spoznajo in da prisostvujejo otvoritvi obsežnega novega parka ob Vrbskem jezeru, ki je na dan otvoritve dobil ime „Evropapark“.

S to pridobitvijo je zlasti mestna uprava omogočila, da so se predstavniki in folklorne skupine Gorice, Ljubljane, Strassburga, Venloja in Wiesbadna med seboj spoznali in sklepali prijateljstva, ki obsegajo šest narodov takorekoč od Severnega morja in Rokavskega zaliva do Jadrana. Potrdilo tega prijateljstva in evropske misli današnjega človeka pa je prišlo najlepše do izraza ob otvoritvi Evropaparka, ker so poleg domačih predstavnikov govorili predstavniki vseh teh mest ter osebni zastopnik generalnega sekretarja Evropskega sveta v Strassburgu.

Sodelujoče folklorne skupine, ki so košček svojega narodno kulturnega bogastva pokazale že ob otvoritvi imenovanega parka, so v soboto zvečer nastopile v celovski mestni hali. Še bolj kot njihove narodne noše je bil pester spored njihovih nastopov. Skupina „Danzerini“ iz Gorice je s 25 sodelujočimi nastopila z narodnimi plesi in pesmimi. Ljubljana je v Kulturno-umetniškem društvu železničarjev „Tine Rožanc“ poslala ekipo 30 mladih pesalcev, ki so z nepopisljivo dovršenostjo predvajali makedonske plesne, v drugem delu pa s suito narodnih plesov popeljali hvaležno občinstvo v orientalsko folkloro. Če je občinstvo vse skupine pristrčno pozdravljalo in aklamiralo njihovim nastopom, je bila ta skupina deležna naravnost viharnega aplavza.

Svojo posebno, nam manj poznano noto so festivalu dale folklorne skupine s severa. Plesna in igralska skupina iz Wiesbadna je

dopadala po lahkotnosti svojih plesov, francoska skupina „Societe Folklorique de Lingolsheim“ je zlasti dopadala s svojim plesom kos-

Za poživitev sodelovanja na meji:

Predstavniki obmejnih občin Slovenije v Labotski dolini

Predsedniki občinskih skupščin in poslanci občin Slovenj Gradec, Dravograd in Ravne so bili v sredo minulega tedna na obisku v Labotski dolini. Pod vodstvom člana izvršnega sveta skupščine Slovenije, ing. Franca Razdevška, so obiskali občine Labot, Št. Pavel in Wolfsberg, s katerimi že nekaj let vzdržujejo prijateljske odnose. Sedemčlanska delegacija je v Wolfsbergu sprejel tudi okrajni glavar dr. Kulmitzer.

Na svoji poti po Labotski dolini so poslanci in komunalni politiki slovenskih obmejnih občin prouče-

vali ustanove in vprašanja sosednih občin na avstrijski strani ter s predstavniki teh občin izmenjali svoje izkušnje. Na meji je skupino pozdravil labotski župan Pirkner. V svojem pozdravu je zlasti naglasil, da se odnosi med njegovo občino in sosednim Dravogradom razvijajo na podlagi najgloblje medsebojnega razumevanja in sodelovanja.

Celotni spored sta na začetku in

nijo ali pa mu ne pripisujejo pomena, ki ga zasluži v prizadevanjih za prijateljstvo in sodelovanje v Evropi.

Huda vročina in njene posledice

Neznanska vročina, ki je tudi po naših krajih zavladala proti koncu minulega tedna, ni ostala brez posledic. Koncem tedna je bilo število prometnih nezgod precej večje, kakor je bilo drugače ob koncu tedna. Ceste so bile natrpane, ker je prebivalstvo iz mest bežalo na kopališča. Pri tem je prišlo tudi na kopališčih do nezgod, pri čemer je utonilo 5 oseb.

Do prve nezgode je prišlo v petek ob Zablatniškem jezeru. Njena žrtev je bil 38 letni šofer Karl May iz Wiesbadna. Ko je reševal svojo ženo, ki se je pričela potapljati, je onemogel in utonil. Ženo je v zadnjem trenutku rešila 25 letna Evelyn Seisel iz Donawitza. Isti dan se je pričel v Klopinskiem jezeru potapljati zahodnonemški turist Willi Drener. V zadnjem trenutku ga je pred smrtjo rešil dunajski bančni uradnik Gerhard Faltek.

V nedeljo so smrt v vodi storile kar tri osebe. Pri Spodnjih Vogličah je v Vrbskem jezeru utonil 26 letni jugoslovanski sezonski delavec Franc Sabol, ki je s svojim prijateljem skočil v vodo, ne da bi znal plavati. V Zadnici pri Celovcu pa je utonil 28 letni Gustav Achernig iz občine Kotmara vas. Do tretje smrtni nezgode pa je v nedeljo prišlo ob Baškem jezeru. Njena žrtev je bil 28 letni šofer Alfonso Chiapollino iz Trbiža. Pri kopanju ga je prijel srčni krč in ga hipoma spravil pod vodo. Čeprav ga je plavalni mojster Harald Goth že po štirih minutah rešil, je bil Chiapollino že mrtev. V torek pa je v bližini St. Markeža v Kazaškem jezeru utonil 26 letni Johann Baumgartner iz okolice Wolfsberga, ki se je prišel v to jezero kopat.

Sedaj pa še kratek pregled, kako stojimo v deželi glede nadaljnjega šolanja mladine. Število otrok v srednjih šolah je med letom 1961 in 1966 naraslo za 31 % na 6306 dijakov, število dijakov na učiteljsko pa za 106 % na 958. Na višjih tehničnih in obrtnih šolah je bilo lani 1548 dijakov, kar je za 28 odstotkov več, kot leta 1961. Temu nasproti je v isti primerjavi število dijakov na trgovskih akademijah padlo od 1084 na 771.

Skupno vzelo se je lani v deželi za neposredni poklic na višjih strokovnih šolah pripravljalo 3277 fantov in deklet. To število je v primerjavi s številom otrok po glavnih šolah še vedno zelo nizko in skoraj ne ustreza potrebam časa. Tudi če k njim prištejemo še srednješolce, predstavlja število mladine po srednjih in višjih šolah v deželi komaj 40 % števila mladine na glavnih šolah. Po kmeljskih strokovnih šolah je bilo 577 fantov in deklet.

Visokošolcev so na Koroškem lani našli 2436. Od tega jih je bilo na univerzah 1417, na tehničnih visokih šolah 633, na visoki šoli za svetlovno trgovino 238, na visoki šoli za kmeljstvo 80, na veterinarski visoki šoli 13, na umetniški akademiji pa 55.

Objava

DIJAŠKEGA DOMA SŠD V CELOVCU

Vse starše, katerih otroci so že doslej stanovali v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, kakor tudi nove interesente, ki želijo, da bi bili njihovi otroci sprejeti v dom, opozarjamo, naj prijavijo gojence za prihodnje šolsko leto najkasneje do 8. julija 1967 upravi Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Tarviser Straže 16.

Ker je razpoložljivi prostor v domu omejen, opozarjamo vse interesente, da bomo mogli upoštevati samo pravočasne prijave.

Uprava Dijaškega doma SŠD v Celovcu

ob koncu lepo zaokrožili vojaški godbi Koroške in Štajerske. V nedeljo dopoldne pa se je festival spremenil v ljudsko slavlje na Starem trgu, ki ga je edino — kot dan poprej — motila neznanska vročina. Toda ne glede na to, je

festival namen prirediteljev v polni meri izpolnil. Pokazal je, da prihaja dolga leta skrita misel evropskega prijateljstva vedno bolj na plan in da čedalje bolj ogreva srca narodov s severa in juga naše celine.

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

PRESEŠKO JEZERO. — Občina Šmohor je dogradila svoje kopališče na Preseškem jezeru, ki je bilo v soboto po deželnem glavarju Simi predano svojemu namenu. Kopališče ima prostora za 2000 gostov in parkirni prostor za 6000 avtomobilov. Stalo je 2,5 milijona šilingov.

STEFAN NA ZILJI. — Zaradi neprevidnosti je v petek 31 letni kmet Janez Mathei s traktorjem do smrti povozil svojo poldrugo leto staro hčerko.

ZILJSKA BISTRICA. — V noči na ponedeljek je pogorelo gospodarsko poslopje malega kmeta Antona Leilerja. Škodo cenijo na 300 tisoč šilingov. Požar je gasilo šest požarnih bramb.

BACE. — Občina Bekštanj je v Bačah ob Baškem jezeru zgradila novo uradno poslopje, ki bo jutri predano svojemu namenu. V poslopju, ki je stalo 3,8 milijona šilingov, bodo nameščeni uradi občine, pošte, turističnega urada, orožniške postaje in hranilnice.

ŠT. ILJ OB DRAVI. — Štirinštetletni kmet Matevž Obilčnik je v petek popoldne padel v 6 metrov globok krmni jasek in si pri tem svojo hrbenico tako težko poškodoval, da je na posledicah umrl.

CELOVEC. — Koroške konzumne zadruge bodo od leta 1970 v bližini mestne klavnice zgradile svojo tovarno mesnih izdelkov. — Poštni urad št. 3 se je iz Velikoveške ceste preselil v kolodvorsko cesto v novo poslopje, ki stoji na mestu starega marjanišča. — Pri deželnem prvenstvu mladih gasilcev je skupina mladih gasilcev iz Bilčova zasledila četrto mesto. Pred nje so se vvrstili mladi gasilci požarnih bramb Puch, Kamp in St. Peter-Edling.

POKRČE. — V noči od nedelje na ponedeljek je 27 letni mizar Valentin Janesch v vinjenem stanju z avtomobilom do smrti povozil 64 letnega Matijo Sommerja. Varnostni organi so Janescha aretirali in mu odvzeli vozno dovoljenje.

GALICIJA. — Most čez Belo, ki sta ga skupno gradili občini Galicija in Zitara vas, je zgotovljen in že služi svojemu namenu. Most veže med Drabunažami in Mlinarimi južni del spodnje doline Bele z območjem Zablatniškega in Klopinskega jezera.

TINJE. — Od zadnjega petka naprej spet vozi ladja »Klopinja« po Kazaškem jezeru. Iz pristanišča v Dulah vozi vsak dan ob 9., 10. in 14. uri preko velikoveškega pristanišča do elektrarne v Kazazah in nazaj. Vsako soboto zvečer ladja omogoča ponočno vožnjo z godbo na krovu.

KOLENDAR

Petek, 30. junij: Emilijan
Sobota, 1. julij: Teobald
Nedelja, 2. julij: Obisk D. M.
Ponedeljek, 3. julij: Heliodor
Torek, 4. julij: Urh
Sreda, 5. julij: Ciril in Metod
Četrtek, 6. julij: Vilbald

Bistrica v Rožu:

Z javne seje občinskega sveta

Pred kratkim je župan Semmelweis sklical javno sejo občinskega sveta Bistrica v Rožu. Na seji je občinski svet pregledal poslovanje občine v minulem letu ter razpravljal o asfaltiranju nadaljnjih občinskih cest.

Verno podobo poslovanja občinskega sveta v minulem letu je podal pregled letnega obračuna, po katerem je pri izdatkih 2.072.000 šilingov v rednem proračunu in 1,8 milijona šilingov v izrednem proračunu ostalo v občinski blagajni še nekaj denarja. S sredstvi izrednega proračuna sta bili dograjeni občinski stanovanjski hiši, kar je stalo 944 tisoč 237 šilingov. Z istimi sredstvi je bil zgrajen nov gasilski dom, ker bo stari z gradnjo velikega cestnega mostu čez Bistrico odstranjen. Stal je 250.000 šilingov.

Občina je lani napravila tudi nadaljni korak v modernizaciji občinskih cest. Pri tem je po regulaciji sveškega potoka sanirala tudi cesto skozi Sveče, kar je stalo 343.600 šilingov. Istočasno je razširila in as-

faltirala tudi cesto na Spodnjo Bistrico, kar je stalo nadaljnjih 267.000 šilingov.

Po pregledu letnega obračuna in njegovi odobritvi je občinski svet izrekel županu razrešnico in nadaljnjo zaupnico.

V nadaljnjem poteku seje je občinski svet predvsem razpravljal o asfaltiranju občinskih cest v Zgoranje kraje in na Polano. Po pregledu ponudb je oddal dela podjetju, ki je stavilo najugodnejšo ponudbo. Z asfaltiranjem teh dveh cest bodo po malem že vse vasi občine dosegljive po asfaltni cesti.

URADNE URE

Zavod za starostno zavarovanje delavcev bo imel v juliju svoje uradne ure
4. 7. ŠMOHOR, uradno poslopje
5. 7. BREŽE, Olsastrazke 256
6. 7. ST. VID OB GLINI, Friesacher Str. 1
7. 7. SPITAL OB DRAVI, Lutherstraße 4
8. 7. BELJAK, Kaiser-Josef-Platz 1
9. 7. WOLFSBERG, Weyerplatz

povsod od 8. do 12. ure dopoldne.

Izobrazba mladine v luči statistike

V zadnjih letih so se merila za izobraženost človeka in njegovo razgledanost povsod v Evropi močno spremenila. Naš čas zahteva vse obsežnejšega znanja in čedalje boljšega poznavanja svojega širšega okolja. Zato je popolnoma namestu rek „Najboljša dota za otroke je njihova izobrazba“.

S to resnico se bomo v naslednjem na kratko konfrontirali in pogledali, kako stoji z izobrazbo naše mladine in kako za njo skrbimo po mestih in kako na podeželju.

Začnimo z otroškimi vrčci, ki sodijo — kar tiče splošne vzgoje in izobrazbe mladega človeka — skoraj že v isto vrsto, kot osnovne šole. V tem pogledu je naše podeželje, izvzemši beljaški okraj še silno na slabem. V celovškem okraju je bilo lani 6 otroških vrčev z 278 otrok, v velikovškem pa 9 z 441 otrok. Temu nasproti je imel beljaški okraj 19 otroških vrčev z 803 otrok, torej več kot pa celovski in velikovski okraj skupno, čeprav imata nad 116

tisoč prebivalcev, medtem ko jih je v beljaškem okraju le nekaj nad 73.000. Če pa upoštevamo, da ima mesto Celovec 17 otroških vrčev z 1323 otrok, vidimo, da je tudi v beljaškem okraju še premalo otroških vrčev.

Zaostalost podeželja za mesti, ki smo jo ravnokar ugotovili, srečamo še vedno tudi na področju osnovnega šolstva. V deželi je v šolskem letu 1965-66 obiskovalo 51.353 otrok ljudsko šolo, 23.624 pa glavno šolo. Torej je bilo 21 % vseh šoloobveznih otrok v glavni šoli. V Celovcu jih je vendar bilo 43 %, v velikovškem okraju 28 %, v beljaškem okraju 27 %, v celovškem pa komaj 23 %. Po vseh teh okrajih se je od leta 1961 tozadevni položaj bistveno zboljšal. V beljaškem okraju se je število otrok v glavnih šolah povečalo za 25 %, v celovškem za 45 %, v velikovškem pa celo za 62 %. Ne glede na to vendar podeželje še vedno močno zaostaja za mestom. To seveda v največjo škodo svojega prebivalstva.

Beograd v stari in novi obliki

Glavno mesto Jugoslavije — Beograd — ni le politično in upravno središče države, marveč je tudi edino jugoslovansko mesto, katerega prebivalstvo je že preseglo milijon ljudi. Še ob začetku druge svetovne vojne je imel Beograd le 400.000 prebivalcev, toda v dobrih dveh desetletjih se je njihovo število povečalo tako kot v nobenem drugem mestu Jugoslavije.

Hkrati z naraščanjem števila prebivalcev pa je raslo tudi mesto samo. V dveh desetletjih so v Beogradu zgradili 70.000 stanovanj. To gotovo ni majhno število, vendar bi moralo biti še mnogo večje, če bi hoteli dokončno rešiti stanovanjsko vprašanje, ki je kakor v vsakem drugem mestu na svetu tudi v Beogradu še vedno zelo pereče.

Današnji Beograd ima pravzaprav dve podobi: to je staro zgodovinsko mesto, ob katerem se je po vojni razvil in se še naprej razvija Novi Beograd, ki v vsakem oziru nudi sliko modernega vele mesta. Posebno pozornost v tem novem mestnem delu z modernimi zgradbami pa nedvomno vzbuja poslopje zveznega izvršnega sveta — bela stavba s tisoč sobami, kjer ima svoje delovne prostore precej nad tisoč uslužbencev zveznih uradov.

Poslopje ima srednji del in dve veliki bočni krili; brez svečanega srednjega dela je v njem nekaj nad 600 pisarn, 17 kabinetov s 96 sobami in 11 dvoran. V prvem nadstropju je predverje, iz katerega se pride v svečano dvorano, ki jo obkrožajo saloni. V priličju je velika sprejemna dvorana. Nad ce-

lotnim srednjim delom pa se dviga velika kupola s premerom skoraj 18 metrov; sestavljena je iz 6700 steklenih prizem.

Število nadstropij ni v vseh delih stavbe

enako. Najvišji del ima pet nadstropij, kjer znaša višina od zemlje do strehe 31 metrov, v obsegu pa meri poslopje nekaj več kot 750 metrov.

Kljub tej monumentalnosti pa poslopje ne deluje hladno. Zidovi so obloženi z belim kamenjem, medtem ko so okviri oken, katerih je 2700, iz svetlega aluminija. Za stavbo je veliko umelno jezero, pred vhomom v sprejemno dvorano je bazen z vodometom, sicer pa obdaja stavbo zelenje in cvetje.

Stavba je lepo urejena tudi v notranjosti. Vsaka vrata vodijo v prostrano predverje, tlakovano z marmorjem in ograjeno s steklom. Skladno delujejo marmornati stebri, široka stopnišča, prijetni in svetli hodniki ter

primerno dekorativno zelenje. Projektanti so skrbeli, da bi se pri ureditvi notranjosti čim bolj izognili pisarniškem videzu. Pohištvo je sodobno, lahko in praktično. Udobnost in prijetno vzdušje v delovnih prostorih dvigajo s toplimi barvami poslikani zidovi in jasna osvetlitev. Okrasi so diskretni in lepi, svečane prostore in dvorane pa so opremili najbolj znani umetniki.

Oprema je tudi sicer najmodernejša. V zgradbi je sedemnajst avtomatskih dvigal s fotoelektričnimi celicami. Naprave za gretje oziroma hlajenje so najsodobnejše, vgrajene so tako, da jih oko nestrokovnjaka niti ne zazna. Tudi administracija je opremljena s sodobnimi aparati in stroji, ki jih uporabljajo za obdelavo in pripravo potrebnega gradiva. Velika telefonska centrala, ki jo je izdelala kranjska tovarna „Iskra“, pa s svojimi tisoč številkami skrbi za povezavo sob in vzdržuje zvezo z zunanjim svetom.

Velika bela palača je gotovo ponos novega Beograda, ki nastaja in se razvija ob ustju dveh rek — Save in Donave.

Tehnika uničuje življenjske pogoje človeka

Silovit razvoj tehnike, ki spreminja življenje na naši Zemlji, grozi z izčrpanjem mnogih snovi v taki meri, da bo postal položaj v bodočnosti kritičen. Krčijo se zaloge kovin, premoga, nafte, slabo pa kaže celo z vodo in kisikom. Industrija onesnažuje vodo in mnogim mestom primanjkuje viri čiste, pitne vode. Spreminjanje slane morske vode v sladko je po sedanjih postopkih zelo drago. Podobno, ali še huje je s kisikom.

Sedanjí svet porabi na leto že toliko kisika, kolikor bi ga zadostovalo za dihanje 43 milijard ljudi. Izrablja ga tehnika. Povprečni avto porabi za vsakih 1000 kilometrov toliko kisika, kolikor človek v enem letu. Izgorevanje tone premoga izkoristi kisik, ki bi zadostoval za 10 ljudi v letu dni. Velike količine kisika porablja industrija tudi neposredno za razne proizvode. Mimo tega se še leto za letom redčijo in krčijo gozdovi in razne rastline, ki čez dan izdihavajo kisik in nam tako ustvarjajo potrebne zaloge.

V bodočnosti bi se utegnili zgoditi, če bo šel razvoj tehnike to pot, da bo pomnoženemu človeštvu zmanjkalo poleg pitne vode tudi kisika v zraku. Morda pa bo znanost kdaj iznašla umetno ustvarjanje atomov kisika?

Babilonski stolp

DVAJSETEGA STOLETJA

V Bagdadu nameravajo zgraditi nov „babilonski stolp“, ki naj bi bil visok 360 metrov, torej prav toliko kot tisti, ki ga opisuje biblija in ki je bil porušen pred več tisoč leti.

Po zamisli arhitektov bi večino nadstropij zavzemali prostori radia in televizije, medtem ko bi v zgornjih dveh nadstropjih uredili vrtiljige restavracije z razglednimi ploščadmi.

Pogled na vrsto stanovanjskih blokov, ki so jih v Beogradu zgradili po zadnji vojni.

Kako živimo?

Sociologi so izvedli v nekaterih državah vzhoda in zahoda široko anketo o življenju, delu in zabavi državljanov. Dobili so zelo zanimive podatke, ki jih nekaj objavljamo:

● Največ delovnih ur na teden, namreč 50, opravijo Madžari, medtem ko „najmanj“ delajo v Ameriki in Sovjetski zvezi, kjer pride na teden povprečno le na 42,5 ure delovnega časa.

● Rezultati statistike o tem, koliko ljudje preberejo, so ovrgli doslej splošno razširjeno mnenje, da so največji prijatelji knjige Francozi. V resnici pa skoraj tretjina gospodinjstev v tej deželi nima knjižnice; v Ameriki in Sovjetski zvezi znaša ta odstotek samo 5 %.

● Na področju izobraževanja dajejo dobjeni podatki veliko prednost socialističnim deželam, kjer 37 odstotkov neporočenih oziroma 25 odstotkov poročenih obiskuje tečaje in šole za izobraževanje odraslih. Z le 5 odstotki so Francozi v tem pogledu na zadnjem mestu.

● Zato pa Francozi prespijo največ časa, namreč 8 ur in 15 minut na dan. Podobne podatke so dobili tudi v Nemčiji in Belgiji, medtem ko prespijo Američani, Rusi, Poljaki in Jugoslovani dnevno le 7,5 ure.

● Televizija je razumljivo najbolj razširjena v Ameriki, kjer spremlja program redno kar 70 odstotkov državljanov. V Sovjetski zvezi znaša odstotek 60, v Franciji 53 in v Belgiji 50 %.

Rastline pod plastično streho

V Angliji izdelujejo iz plastične snovi tudi ohišja za rastlinjake oziroma tople grede. Skupaj z avtomatično prezračevalno napravo stane tak »rastlinjak« okoli tisoč šilingov, pokrije pa kakih 180 kvadratnih metrov gred, na katerih vrtnar lahko goji zelenjavo in vrtnine.

Ko je prozorno pokrivalo dovolj napihnjeno, dobi aerodinamično obliko in je zelo stabilno. Postaviti ga ni težko: robove pokrivala, torej poznejše strehe rastlinjaka, je treba pritrditi v zemljo, nato pa vključiti električni ventilator, ki tlačí vanj zrak. Kdor hoče stopiti v tak rastlinjak, mora seveda paziti, da se ne zniža notranji pritisk; zato je opremljen z dvojnimi vrati. Razen podbojev za vrata na plastičnem prozornem ohišju ni nobenega okvira. Tako dobivajo rastline še več svetlobe kot v navadnem rastlinjaku, kar je za vsakega vrtnarja največjega pomena.

Da se zrak v balonu ne segreje preveč in da ni pretirano vlažen, je naprava opremljena z avtomatičnim ventilacijskim sistemom. Z drugim ventilatorjem, ki ga kontrolira termostat, pa se notranji pritisk tako zviša, da se odpre zaklopka nad vhodnimi vrati in tako je zagotovljeno poceni, naglo in popolno prezračevanje.

Vzdrževalni stroški niso visoki. Električna energija, ki jo porabita oba ventilatorja — eden dovaja, drugi sesa zrak — stane tedensko kakih 16 šilingov, tako da se skupni stroški gibljejo okoli 30 šilingov na teden.

Ohišje rastlinjaka je tako izdelano, da odbija škodljive ultravijoličaste žarke, poleg tega pa je dovolj trpežno, da vzdrži vsaj dve zimi in vmesno poletje. Tak rastlinjak postavi dva delavca v dveh dneh.

Seveda pa ima ta iznajdba tudi svojo senčno stran. Kaj bo z rastlinjakom, če nenadoma zmanjka električnega toka? Če iz njega uide zrak oziroma če se notranji pritisk izenači z zunanjim, se plastična snov lahko tako poškoduje, da ni več uporabna. Toda izdelovalci tega rastlinjaka so mislili tudi na take nevarnosti. Lastniki plastičnih rastlinjakov namreč v takem primeru vključijo pomožne baterijske agregate, ki jih je mogoče nabaviti že pri nakupu rastlinjaka.

ROBERT MERLE

40

Tedaj sem opazil, da imam rokavice še vedno na rokah. Vrnil sem se na hodnik in jih odložil. Še sem stal pri obešalniki, ko sem zaslišal šum korakov. Dvignil sem glavo. Po stopnišču je prihajala Elsie. Ko me je zagledala, se je ustavila kot okamenela, se zazrla vame in prebledela. Potem se je opotekla in morala se je nasloniti na steno.

„Odpotuješ?“ je vprašala z ugaslim glasom.

„Če odpotujem?“ sem jo začudeno pogledal.

Potem sem se obrnil drugam.

„Ne.“

„Res ne? Kaj res ne?“ je izjecljala. „Torej res ne odpotuješ?“

„Ne.“

Obraz ji je razsvetlilo veselje, po štiri je preskakovala stopnice, ko je hitela k meni. In vrgla se mi je v objem.

„Daj no daj!“ sem rekel.

Hlastaje me je poljubljala po obrazu. Smehljala se je in v obeh so ji sijale solze.

„Torej res ne odpotuješ?“ je ponovila.

„Ne.“

Dvignila je glavo in z globokim vzdihom, v katerem se je zrcalila spokojna radost, rekla:

„Gott sei Dank!“

Zajel me je neizmeren bes in zavpil sem:

„Molči!“

Potem sem se brž obrnil na petah, ji pokazal hrbet in odšel v jedilnico.

Služkinja je pravkar pogrnila mizo in razvrstila jedi. Usedel sem se za mizo.

Čez nekaj časa je v jedilnico prišla tudi Elsie in sedla zraven mene. Gledala me je, kako jem. Ko je služkinja odšla, je mehko rekla:

„Seveda, saj čisto dobro razumem, kako je oficirju pri sru, če ne more oditi na fronto.“

Pogledal sem jo.

„Nič hudega ni, Elsie. Oprosti zastran tistega malo prej. Utujen sem, to je vse.“

Potem sva oba umolknila. Jedel sem, ne da bi dvignil glavo. Videl sem, kako je Elsie prtljag nabubala in ga gladila z dlanjo.

In z boječim glasom je spregovorila:

„Oh, Rudolf, ta dva dneva...“

Nič se nisem zmenil zanjo in je nadaljevala:

„Te je Reichsführer poklical v Berlin samo zaradi sporočila, da ne greš na fronto?“

„Ne.“

„Kaj pa je še hotel?“

„Službene zadeve.“

„Važne?“

„Še kar.“

Znova je šla z dlanjo po hrbtu in rekla z občutkom varnosti v glasu:

„Samo da ostaneš doma.“

Ker nisem nič odgovoril, je čez čas še rekla:

„Ti bi pa raje odpotoval, nicht wahr?“

„Mislim sem, da je to moja dolžnost. Reichsführer pa meni, da sem tukaj bolj potreben.“

„Zakaj meni tako?“

„Pravi, da imam organizatoričen talent in redke duhovne kvalitete.“

„Tako pravi?“ je rekla Elsie s presenečenim obrazom. „In pravi, da imaš redke duhovne kvalitete?“

Prikimal sem.

Vstal sem, skrbno zvil priči in ga stisnil v ovojnik.

Kakor je Reichsführer napovedal, me je natanko čez dva dni obiskal Obersturmbannführer Wulfslang. Bil je rdečelas orjak z okroglim in veselim obrazom. Elsie si je šela v posebno čast, da mu lahko postreže s kosilom.

Po kosilu sem mu ponudil cigaro in ga odpeljal v svojo pisarno v komandaturi. Položil je kapo na mojo mizo, sedel, iztegnil noge, njegov okrogli in nasmejani obraz se je v hipu zresnil.

„Sturmabführer,“ je začel z uradnim glasom, „predvsem morate vedeti, da sem samo ustna zveza med Reichsführerjem in vami.“

In čez čas je nadaljeval:

„Se pravi, da vam nimam dosti povedati. Reichsführer vztraja predvsem pri dveh točkah. Prvič: v prvih šestih mesecih morate pripraviti vse potrebno za sprejem pošiljk, ki bodo obsegale približno 500.000 enot.“

Zazeval sem od presenečenja, on pa je zamahnil s cigaro pred sabo in brž dodal:

„Einen Moment bitte. Pri vsakem transportu boste med osebami naredili selekcijo, in liste, ki bodo sposobni za delo, dali na razpolago industriji in kmetijskim podjetjem Birkenau-Auschwitz.“

Nakazal sem, da bi rad govoril, on pa je znova oblastno zamahnil s cigaro in nadaljeval:

„Drugič: za vsak transport posebej mi boste naredili statistično poročilo o številu tistih, ki bodo nesposobni za delo in jih boste izpostavili specialnemu postopku. Kopije

Pravila za sončenje

Pred nami je čas počitnic in dopustov, čas kopanja in sončenja, povezan z željo, da bi dobili lepo zagorelo in zdravo barvo. To pravzaprav ni težko doseči, če upoštevamo nasvete, ki jih dostikrat slišimo, vendar prevečkrat ne upoštevamo. Vsako leto zaradi prevelike vneme in želje po čimlepsi in takojšnji zagorelosti znova »zažarimo« kot kuhan rak in se potem gulimo kar v plasteh.

Znano je, da črnolasi ljudje zagorijo prej kot svetlolasi. Ni pa vseeno, ali ima črnolasi mastno ali suho kožo. Suha koža se dvakrat hitreje opeče kot mastna in tako se lahko zgodi, da bo svetlolasi z mastno kožo postal na soncu vse bolj zlato rumen, medtem ko se bo temnolasi s suho kožo že prav pošteno opekel.

Zagorelost je pravzaprav neke vrste opekline, v medicinskem pogledu opekline prve stopnje. Opečena je prva plast kože in se razlikuje od običajnih opeklin po tem, da je ta opečenost razdeljena na celo telo in je zato lažje vrste.

Nepravilno je mnenje, da zadostuje, če se pri sončenju namažemo le enkrat na dan. Mazanje je treba obnavljati najmanj vsako uro do tri ure. Vse to velja seveda za normalno kožo, medtem ko je treba ta čas pri suhi koži zmanjševati, prav tako tudi, če je ozaščje vetrovno in če se prvič sončimo na pekočem soncu.

Za mastno kožo, ki ima razne izpuščaje, je sonce pravo zdravilo, ker izpuščaje suši. Kožo je treba tudi v tem primeru zavarovati s kakim nemastnim sredstvom. Za suho kožo in za tiste, ki hitro zagorijo, sta priporočljiva olje ali krema za sončenje. Nevarno pa ni samo ležanje na soncu; opekline povzročajo tudi sončni refleksi: odbijanje sonca od skal, betona, vode, svetlega zidu itd.

Ob koncu še nekaj navodil za sončenje:

● Prvi dan se ne sončite več kot 20 minut. Postopoma podaljšajte ta čas tako, da pride na drugi dan 40 minut, na tretji 80 itd.

● Preden greste na sonce, se dobro namažite s sredstvom za sončenje; po 20 minutah se spet namažite, pa četudi bi ležali v senci. Posebno dobro namažite nos, čelo, ramena, gležnje in kožo po gornjem delu nog. Tam, kjer koža pokriva samo kosti, nastanejo namreč najhitreje opekline.

● Pazite, da bo sončenje tudi v skladu z nego kože ponoči. Sonce namreč izsuši naravno masčobo in jo je treba vsekakor nadomestiti s hranilno kremo.

● Slana voda pospešuje opekline in izpere vsako zaščito iz kože. Zaradi tega jo je treba po kopanju spet namazati.

Če koga zadene sončarica

Prvi najnujnejši ukrep v takem primeru ni to, da bi bolnika prenesli v senco. Nasprotno, poleti so ponekod senčni kraji vlažni, tam se zrak ne obnavlja in so zato nevarnejši kot osončeni. Bolnika je treba preprihati. Slabost namreč povzroči nenadna nezmožnost organizma, da bi dodal nakopičeno toploto, in zato je treba za vsako ceno pospešiti oddajanje toplote s površine telesa. Torej slecimo mu vso obleko in ga izpostavimo vetru. Ker pa je voda 50-krat močnejši prevodnik kot zrak, bomo pospešili ohlajenje s tuširanjem ali vsaj s tem, da prizadetega močimo z mokro gobo po telesu. Premrzla voda pa spet ni dobra, ker utegne povzročiti nevarno reakcijo organizma v šoku. Potem je treba dati bolniku čimprej močne kave, ki pospešuje krvni obtok in tako pomaga pri izmenjavi toplote.

Naš otrok pojde na letovanje

Hitro se bližajo počitnice in s tem tudi čas, ko bodo otroci odhajali na oddih in okrepitev. Zato ne bo odveč, če posredujemo nekaj nasvetov, kaj je treba dati otroku seboj, da ne bo preveč in tudi premalo. Seveda bodo družine, katerih otroci bodo šli v okviru počitniške kolonije ZSO na morje, tudi letos prejele še točna navodila. Naslednji nasveti pa veljajo splošno.

Načelno bi lahko rekli, da zavisi sestava garderobe — vsaj do neke mere — od področja, kamor je otrok namenjen. V višinski klimi potrebuje otrok poleg dveh lahkih pralnih oblek oziroma zgornjih hlač z majicami ali bluzami tudi še toplejšo obleko, volneno jopico, plašč ali palerino. Pač pa so v zmoti starši, ki mislijo, da bodo otroku ob morju topla oblačila odveč. Ob vremenskih nepriklakah, ko se ozaščje hitro in občutno ohladi, ko zapiha veter ali celo burja, bo le topla obleka obvarovala otroka prehlada.

Starši naj poskrbijo tudi za primerno obutev. V gorskih krajih so izleti na dnevnem redu. Kamnita pota pa zahtevajo močno obutev, po možnosti visoke čevlje, ki dajo gležnjem oporo pri hoji. Sandale pa mu bodo dobro služile pri igri na ožjem območju. Nasprotno se ob morju odigrava življenje otrok pretežno na obali, izleti so redki, omejeni le na nesončne dni, ko odpade kopanje. Zato bodo zadostovale sandale in lahki čevlji. Ne pozabimo na dva para kratkih in en par dolgih toplih nogavic ter dodajmo še copate.

Ali damo otroku čepico oziroma ruto, zavisi od utrjenosti in privajenosti otroka na gologlavost ob vsakem vremenu in od njegovega zdravstvenega stanja. Otroku, ki boluje na kroničnem vnetju obnosnih votlin ali srednjega ušesa, bo pokrivalo dobrodošlo. Pri vnetju srednjega ušesa je obvezna kopalna čepica, ki je za vodo nepropustna in se tako tesno prilega glavi, da ne more voda prodreti v srednje uho. Vsakega svetlolasega otroka, pri katerem tvori koža le zelo počasi zaščitno barvno plast, bomo oskrbeli z rekdo pletenim slamnikom, da ne bo sončnih opeklin nosu in čela.

V obmorski klimi sta priporočljivi dve kopalni obleki, da se otrok lahko preobleče,

čim pride iz vode, če je ozaščje hladno ali vetrovno, da ne ostaja cel dan v vlažnih kopalkah, kar lahko povzroča razna obolenja. Kopalna obleka pa je otroku potrebna tudi v višinski klimi, čeprav ni možnosti za kopanje, je pa izvrstno oblačilo za sončenje in igro.

Telesno perilo naj obsega: tri spodnje hlačke in tri kombineže ali srajčke za deklice, prav tako isto število spodnjih hlač in srajčk pri dečkih. Pranje perila ob morju je pogosto nemogoče zaradi pomanjkanja neslane vode, a tudi v gorskih krajih težko izvedljivo. Poleg tega spadata zraven še dve topli pižami ali nočni srajci za hribe oziroma dve lahki za morje.

Pozabiti ne smemo na pribor za osebno nego in čiščenje čevljev. Sem spadajo kozarček iz plastične snovi, zobna ščetka in zobna pasta, omoč toaletnega papirja, dve brisači za obraz in telo, dve krpi za noge ter mala steklenička pravega olivnega olja za preprečevanje sončnih opeklin. Da bi se svetilo tudi obuvale, damo pasto za čevlje, malo krtačko in mehko krpo. Male toaletne potrebščine namestimo iz praktičnih razlogov v manjšo plastično vrečko, v večjo pa damo iz higienskih razlogov čevlje in čistilni pribor zanje.

Gorderobo in pribor namestimo v majhen kovček ali nahrbtnik, v vsakem primeru pa priložimo seznam vseh predmetov, ki jih ima otrok seboj. To mu bo v veliko pomoč, ko se bo spet pripravljaj na povratek domov.

Ko imamo poleti goste

Ko poleti dobimo goste, se je težko odločiti, s čim naj jim postrežemo. Pomislimo malo, kaj naši gosti radi jedo. Morda ima kdo izmed njih dieto; tudi to moramo upoštevati. Sicer pa, kadar gremo v goste, tako in tako malo grešimo. Morda se bomo odločili in ponudili gostom nekaj, česar doma nimajo, ali pa nekaj, kar je ravno sezonska posebnost letnega časa, v katerem živimo. Vsekakor pa bo pogostitev efektnejša brez velikih kosov mesa, kar naj pokaže naslednji predlog, ki obsega nabodalo, riž z graham in pečen paradižnik.

Nabodalo poznamo več vrst, tokrat pa se odločimo za šašlik, ki ga uvrščajo med bolgarske narodne jedi. Baje je azijskega izvora in so ga prvotno pripravljali iz ovčjega mesa. Danes sestoji iz govejega, svinjskega in telečjega mesa, vmes pa lahko nabadamo tudi jetrca in ledvičke, oziroma pozimi koščke prekajane slanice.

Navadno vzamemo le tri vrste mesa, v vsakem primeru pa vmes nabadamo debele kolobarje surove čebule. Meso naj bo dobro, uležano in brez kosti; skratka meso, primerno za zrezke.

Meso zrežemo na lističe. Osolimo ga, popopravimo po okusu, potresemo s točlenim česnom, dobro premešamo in ga menjaje nabadamo na

Drobni nasveti

■ Sadni sok ne barva rok, če jih prej umijemo v močnem kisu in jih nato dobro posušimo.

■ Linolej čistimo s toplo vodo, ki ji pridamo malo parafina in kisa.

■ Če obtiči kost v grlu, pogoltnimo surovo jajce.

■ Pri škrobljenju perila dajte v gorak škrob košček galuna; perilo se bo lepo svetilo in ostalo dalj časa čisto.

■ Ribje luske nam pri čiščenju ne bodo delale preglavic, če bomo roke pred delom premazali s soljo.

■ Beljakov sneg bo bolj trd, če mu med stepanjem dodamo malo soli ali kisa, sladkor pa šele na koncu.

■ Lakaste predmete bomo obvarovali pokanja, če jih bomo večkrat premazali z ricinusovim oljem, nato pa otrlj z mehko krpo.

■ Mastne madeže na preprogah najlažje očistimo z amoniakom.

■ Glavniki bodo hitro čisti, če jih bomo za nekaj časa potopili v vodo z dodatkom amoniaka.

■ Ovenela zelena solata postane zopet sveža, če jo za kratek čas namočimo v vodo, v kateri smo raztopili malo limone ali kisa.

■ Ogledalo ne sme biti dolgo na soncu, sicer se bo pokvarilo.

■ Kvas preizkusimo tako, da košček vržemo v vročo vodo. Če vzide, je dober.

■ Orumenelo perilo bo dobilo zopet belo barvo, če dodamo zadnji vodi, v kateri ga izpiramo, malo boraksa.

palčice. Vmes nabadamo kolobarje surove čebule. Za en šašlik porabimo običajno 14 do 16 dlk mesa in manjšo čebulo. Šašlik po vrhu potresemo z ostro moko, da nam kasneje pri pečenju mesni sok ne uhaja. Tako pripravljen šašlik lahko stoji v hladilniku nekaj ur in ga spečemo tik pred serviranjem. Pečemo ga v ponvi, v kateri smo segreli za mezinček olja in masti. Med pečenjem ga nekajkrat obrnemo. Pečemo ga le tako dolgo, da meso ni več krvavo, vendar še sočno.

Za prilogo smo tokrat izbrali riž z graham ali riži biži. Pa tudi riž z dušeno papriko in paradižnikom bi se prav dobro prilegal. Riž kuhamo v vreli vodi približno 15 minut, takoj nato ga izperemo s hladno vodo in mu dodamo kuhan ali na maslu dušen grah. Tako dosežemo, da je ves riž enak. K rižu in šašliku damo kot prilogo še pečene paradižnike, ki jih pripravimo takole: srednje debele paradižnike prerežemo povprek na dvoje, jih malo osolimo, na vsako polovico položimo košček masla in jih spečemo v srednje vroči pečici. Pečene paradižnike tik pred serviranjem potresemo z naribanim sirom.

Da je šašlik videti še svežanješi, ga zabodemo v večji kos kruha, ki mu obrežemo skorjo in ga nekoliko ocvremo v masti.

takšnega poročila pa ne boste smeli zadržati. Z drugimi besedami, celotno število enot, ki bodo v času vsega vašega vladanja tukaj šle skozi specialni postopek, vam mora ostati neznano."

Rekel sem:

"Ne vem, če bo to izpeljivo. Pravkar ste omenili 500.000 enot za prvih šest mesecev."

In nestrno je zamahnil s cigaro:

"Bittel Bittel Število, ki sem ga vam povedal, se pravi 500.000 enot, vsebuje sposobne in nesposobne za delo! Te boste ločili po vsakem transportu posebej. Torej sami vidite, da ni moč naprej ugotoviti števila tistih, ki bodo nesposobni in jih boste prepustili specialnemu postopku. In prav o teh govoriva."

Pomislim sem in rekel:

"Če sem dobro razumel, vam moram za vsak transport posebej narediti poročilo o številu tistih, ki bodo nesposobni in bodo izpostavljeni specialnemu postopku, ohraniti pa ne smem niti sence tega števila, tako da ne bom vedel za celotno število enot iz vseh transportov, ki so bile izpostavljene posebnemu postopku."

Pričrtil je tako, da je pomahal s cigaro.

"Do pike natančno ste razumeli. Posebna Reichsführerjeva odredba pravi, da smem za to celotno število vedeti samo jaz. Z drugimi besedami, jaz in samo jaz imam nalogo, da števila, ki mi jih boste sporočali za vsak transport posebej, seštejem in končno število zapišem v generalno poročilo za Reichsführerja."

In nazadnje je rekel:

"To je vse, kar sem vam imel za zdaj sporočiti."

Premolk. Potem sem rekel:

"Ali smem pripomniti k vaši prvi točki?"

Vtaknil je cigaro med zobe in na krtko vrgel:

"Bittel."

"Če vzamem za osnovo globalno število 500.000 enot za prvih šest mesecev, jih pride povprečno 84.000 na mesec, se pravi, da bo treba vsakih 24 ur prepustiti specialnemu postopku približno 2800 enot. To pa je velikansko število."

Vzel je cigaro iz ust in jo dvignil nad glavo:

"Če vzamemo za osnovo globalno število 500.000 enot, bo verjetno precej visoko tudi število tistih, ki bodo sposobni za delo in jih ne bo treba poslati na specialni postopek."

Spet sem pomislil in nato rekel:

"Po mojem mnenju je s tem problem potisnjen v ozadje samo za nekaj časa. Kolikor vem iz izkušenj, ki jih imam kot Lagerkommandant, traja delovna sposobnost jelnika povprečno tri mesece. Nato postane nesposoben. Če torej računamo, da je od transporta, ki šteje 5000 enot, 2000 sposobnih za delo, je čisto jasno, da bo po treh mesecih tudi teh 2000 prišlo na vrsto za specialni postopek."

"Gewiss! Vendar pa boste tako pridobili nekaj časa. Dokler ne bodo vaše naprave izpopolnjene, vam bo ta zaoštanek prišel ravno prav."

Cigaro je spet vtaknil v usta ter desno nogo vrgel čez levo.

"Vedeti morate namreč, da bodo transporti po šestih mesecih prihajali veliko pogostejše."

Nejeverno sem ga pogledal. Nasmehnil se je, njegov obraz je postal spet okrogel in razigran.

In rekel sem:

"Saj to je čisto nemogoče!"

Njegov nasmeh je postal pomenljiv. Vstal je in si pričel natikati rokavice.

"Mein Lieber," je rekel z radostnim in oholim glasom, "Napoleon je rekel, da beseda 'impossible' ni francoska."

* Nemogoče.

Od 34. leta naprej poskušamo dokazati vsemu svetu, da tudi nemška nil!"

Pogledal je na uro.

"Čas bo, da me pospremite na postajo."

In z mize je vzel kapo. Vstal sem:

"Herr Obersturmbannführer, bitte."

Pogledal me je.

"Ja?"

"Hotel sem reči, da je to tehnično nemogoče."

Obraz mu je omrlvel.

"Dovolite," je rekel z mrzlim glasom, "vam in samo vam je poverjena tehnična plat te naloge. Nisem poklican, da bi vprašanje obravnaval iz tega aspekta."

Visoko je dvignil glavo, priprl oči, ter me pogledal takole zviška in s tujim obrazom:

"Vedeli morate, da me ne zanima praktična plat te stvari. Prosim vas, da mi v prihodnje tega več ne omenjate, niti z namigom ne. Moj resor so samo številkke."

Zavrtel se je na petah, položil roko na kljuko na vratih, se na pol obrnil k meni in z oholim obrazom še rekel:

"Moja vloga je: zgolj in samo statistika."

Naslednji dan sva Obersturmführer Setzler in jaz odpotovala v taborišče Treblinka. Taborišče je bilo severovzhodno od Varšave, blizu rečice Bug. Komandant taborišča je bil Hauptsturmführer Schmolde. Ker ni smel ničesar vedeti o naših načrtih v Auschwitzu, mu je bil Wulfslang najavil moj obisk kot inšpekcijsko informativno pot. Na postajo me je prišel iskat z avtom. Bil je mož srednjih let, siv in droban. Njegov pogled je bil čudno prazen.

(Se nadaljuje)

„Ne bodi smešna, Ann. Obljubil sem prijateljem, da pridem nocoj v klub, in šel bom,” je skoro jezno rekel Carl svoji drobnji, nežni ženi.

„Lepo, lepo. Prijateljem si obljubil. Jaz pa naj zopet samevam ves večer doma,” je zahlipala Ann.

„Glej jo! Radio imaš. Televizor. Topel dom, kaj še hočeš?” je rekel.

„Tebe, Carl. Razumeš. Pogrešam te!” je vzklila in ga pogledala z velikimi sivo modrimi očmi, ki so zaradi razburjenja postajale vijoličaste.

„Toda ljubica, saj te imam vendar rad. Glej samo, kako lep dom sem nama ustvaril,” je rekel Carl pomirjevalno.

„Torej pojdeš res ven?” se je zgrozila.

„Seveda. Saj sem ti že povedal.” „Jaz bom pa zopet sama. O... je zdihnila.

„Kako otročja si,” je zmajal z glavo. Nato pa se je domislil: „Pa bi šla v kino, ljubica.”

Ann je nekaj trenutkov napeto razmišljala. Nenadoma ji je v očeh zasijal višnjevi lesk, kakor da se ji je v kodrasti glavi porodil preseñljiv domislek.

„Pojdem,” je prikimala skoro navdušeno, kakor da se je celo ogrela za predlog. Carl se je temu sam pri sebi skoro začudil, a je vseeno rekel:

„No vidiš. Večer ti bo prijetno minil. Obljubim, da pojdem kdaj tudi jaz s teboj. A sedaj pohiti, če hočeš, da te peljem do kina.”

„Eh, saj ni tako daleč. Le nekaj ulic. Tja bom že prišla. Toda po končani predstavi pridi po mene. Velja?”

„Prav, Ann. Gotovo pridem. In dobro zakleni, preden boš šla.”

Ann se je le bežno nasmehnila, ko je pomislila, da je Carl že večkrat omenil, kako se boji, da bi prišli v njun dom vlomilci, ker stoji

E. STAR:

Vlom

njuna hiša v vrtu prav na koncu ulice.

Ko je predstava minila, se je Ann nervozno rinila med množico kino obiskovalcev proti izhodu.

Carl je s svojim avtomobilom čakal blizu izhoda.

„O, tu si! Bala sem se že, da ne boš prišel,” je vzklila.

„Noričica! Same te pa res ne bi puščal tako kasno na ulicah,” se je nasmehnil.

Odpeljala sta se. Neonske reklame so žarko in pisano razsvetljevale noč. Tu in tam se je Carl ozrl ženi v obraz. Zmajal je z glavo.

„Zakaj pa si tako razburjena? Ali je bil film tako napet?”

„O, dal!” je rekla in ga gledala z odsotnim pogledom.

Obstala sta pred domom. Ann je izstopila in čakala, da je Carl zapeljal avto v garažo. Nato sta skupno stopala po stopnicah do veñnih vrat. Carl je odklenil s svojim ključem in stopil najprej v dnevno sobo. Prižagal je luč.

„Strela! Kaj pa to pomeni?” je kriknil.

Ann je ob njem drhtela. Molčala je, kakor da ji je strah odvzel dar govora. S Carlom vred je strmela v razdejanje.

In res je bilo razdejanje.

Pravo pravcato razdejanje.

Nekaj stolov je bilo prevrnjenih. Dragocena vaza je ležala razbita na tleh. Omara je bila vlomljena.

Povsod je bilo razmetano perilo in posteljina. Videli je bilo, kakor da je nekdo v največji naglici nekaj iskal.

Ducata Carlovih perlonskih srajc ni bilo nikjer. Tudi lista uporabljena, ki jo je zvečer slekel, je manjkala. Zlati zapestni gumbi so bili na njej. Manjkalo pa je tudi nekaj Anninega perila, bluz in oblek.

„Kaj pa sedaj?” je drhtela Ann.

„Telefoniral bom na policijo,” je rekel Carl in stopil k telefonu. Za hip se je zamislil in rekel:

„V klub bom telefoniral. Inšpektor je bil z nami. Po vsej verjetnosti je še sedaj tam.”

Kmalu je bil pred hišo avtomobil.

ARKADIJ AVERČENKO:

Smrt v hotelu

»Imate, prosim vas, prazno sobo z eno posteljo?»

»Imamo. Sto dvajset rubljev.»

»Ne mislim za ves mesec.»

»Mi tudi ne. To je za en dan. Za ves mesec je tri tisoč šeststo.»

»Drugače ste zdravi?»

»Pustite to. Mi smo turistični kraj. Ali vzamete sobo?»

»Kaj hočem. Naj gre k hudiču tak turizem!»

»Hej, sobar, tule izpod okna piha.»

»Nič hudega. Boste imeli več zrak.»

»Tudi vrata se ne dajo zakleniti, ker je ključavnica popolnoma pokvarjena. Ko bi ne bila pokvarjena, bi videli, kako čudovito bi se vrata zaklepala.»

»Toda kako naj stanujem v sobi, ki se ne da zakleniti?»

»To pa res ni nič kaj takega. Pri- maknite stol k vratom in stvar je urejena. Še bolj zanesljivo bo, če daste na stol še kovček.»

»Kaj pa kadar bom šel ven?»

»Zakaj pa bi šli ven? Saj ni treba. Sedite lepo v sobi in uživajte. Nihče vas ne podi iz sobe.»

Inšpektor si je ogledoval pozorišče. Medtem se je pogovarjal s Carlom. Bila sta dobra znanca.

„Vi torej mislite, da je prišel vlomilec skozi shrambo,” je rekel inšpektor in pogledal Ann.

„Da. Saj je bilo sicer vse zaklenjeno. Le tisto okno je ostalo odprto. Pozabila sem ga zapreti, preden sem odšla,” je plašno povedala Ann.

Inšpektor je stopil v shrambo. Ogledaval je okno. Pravzaprav okence. Zmajal je z glavo in menil:

»Velik pa ni mogel biti ta vlomilec. Kvečjemu doraščajoč otrok bi se mogel zriniti tu skozi.»

Odšli so nazaj proti dnevni sobi. Na hodniku se je inšpektor ustavil. Ostro je vdihnil zrak. Tedaj je tudi Carl zavonjal tenek, komaj opazen vonj po nekih kemičnih ožganinah.

Inšpektor je odprl vrata, ki jih je dosegel. Bila so kuhinjska. Carl je stopil za njim. Ann je obstala na hodniku pred vrati. Sedaj ko so bila kuhinjska vrata odprta, je bil tisti vonj tudi na hodniku za spoznanje močnejši.

Inšpektor je molče stopil k štedilniku. Odprl je vrata ognjišča.

Pomignil je Carlu, naj stopi bližje. Carl je res pristopil k štedilniku in pogledal vanj.

Kurišče je bilo zatlačeno z nekako svellečo se temno kepo. Inšpektor je pobezal po tej kepi in jo premaknil. Dotaknil se je začrnele kovinaste ploščice in jo s krpjo, ki jo je vzel z obešalnika, trdo zgladi. Ploščica se od kepe sicer ni odluščila, a zalesketala se je v zlatem soju. Bil je Carlov zlati zapestni gumb...

»Gospa, ali še vedno vztrajate, da ste bili v kinu? Ves večer? Pri vsej predstavi?” se je obrnil k Ann.

Ann na hodniku se je zamajala, naslonila na steno in grenko zajokala.

»Hja, pravzaprav bi vas moral aretirati. Zaradi podtaknjene vloma in namernega uničenja materialnih dobrin,” je rekel. Nato je zmajal z glavo. In še enkrat. In še enkrat.

Carl je osuplo pogledoval zdaj ženo, zdaj inšpektorja. Tedaj se je inšpektor obrnil k njemu. Položil mu je roko na ramo in resno, prečudno resno rekel:

»Veš, Carl, če bi jaz imel tako čedno, tako mlado in tako ljubljeno ženo, bi je noben večer in pod nobenim pogojem ne puščal samevati doma...”

meso. Sploh ne loči mačke od konja.»

»Za ribo pa pravi, da je polna črvov.»

»Zakaj pa ima vilice, če ne zato, da otrebi ribo črvov! Kakšni izbirneži so postali ljudje; za vsako malenkost se kregajo. Če si prišel počivat, pa trpi!»

»Sobar! Slabo mi je, treba bi bilo poklicati zdravnika.»

»Kakšnega si želite?»

»Internista.»

»Internista nimamo.»

»Za katerokoli bolezen naj bo, samo da bo zdravnik.»

»Takega za katerokoli bolezen tudi nimamo. A če hočete, vam lahko priskrbim babico.»

»Kaj norite, kaj mi bo babica!»

»Saj je že starejša gospa, nimate se česa sramovati pred njo. Naj vas pregleda. Ali hočete?»

»Ali res nimate nobenega zdravnika?»

»Tu je letovišče, to veste menda tudi sami. Kje naj jih nabavimo? Eden je sicer tu nekje, pa ne hodi po

hišah. Morali bi k njemu, da se vpišete za vrstni red.»

»Toda jaz ne morem iz postelje!»

»Potem pa pošljite našega nabavljavca, da opravi za vas. Povejte mu vse o svoji bolezni in sporočil bo zdravniku...”

»Pravi razbojnik ste, da veste!»

»Zakaj nas žalite?»

»Oj, sobar, pomagajte mi, zelo mi je slabo.»

»Takoj bom poklical nabavljavca, da mu poveste, kaj in kje vas boli.»

»Imam vtis, da je tisti tam že nehal dihati.»

»Le kaj mu je bilo, čudaku? Tako dober zrak imamo, on pa noče dihati.»

»Umril je, zdaj pa imamo!»

»Hudiča! Kaj pa lazi sem! Če si bolan, bratec, sedi doma!»

»Ko je prišel, je bil še zdrav. Dali so mu nekakšno sumljivo ribo.»

»Nikola! V kateri sobi je rajnik?»

»V enainštirideseti.»

»Spravite ga začasno v kopalnico! Prišli so novi gosti. Sveži!»

JANKO MESSNER:

Nosač in okretač

Bog je v neskončni svoji modrosti ustvaril človeku prvo in drugo vrtno vretenca čisto drugače kot ostala vretenca hrbtnice. Prvo vrtno vretenca imenujemo nosač, ker nosi glavo. S sklepom je vezano z zatilnico in v tem sklepu človek kima z glavo. Težja je glava, se pravi več je v njej, manj se človeku ljubi kimiti z njo, če izvzamemo pijance, kadar so trdi. Takemu človeku pravimo tudi, da je odprte glave ali da ima glavo na pravem koncu, da je pokončen človek. Njegova prednost je v tem, da se mu ni treba bati zgodnje spondilozе, se pravi odrgnjenega vretenca, ki pritiska na živec in povzroča tiste razvpite bolečine, ki jim pravimo kratko išias.

Bolj je glava puhla, se pravi manj je v njej, raje ti kima — gor in dol, gor in dol. Človeku s tako glavo pravimo kimavec. Kimavec si ne beli glave o tem, ali ima njegov sobesednik prav ali ne, njegovo mnenje je zmeraj kimanje: ali kima preračunano, češ kaj pa veš, kaj se mi lahko še zgodi, če povem, kar res mislim, ali pa kima iz gole navade zaradi »ljubelega miru«. Kimavci so v tem pogledu zelo podobni petelinu na strehi, saj obračajo plašč po vetru. V življenju uživajo navadno sveti mir, v službah jih imajo šefi radi, v družinskem krogu navadno rogovilijo ali pa gojijo lončnice na balkonu in redijo kunce. Največ jih najdeš v učiteljskih vrstah, v uradih in v kasarnah (tam sicer ne kimaajo z glavami, ali njihov refren »javohl« od zore do mraka in še ponoči, če je treba, je naravnost klasičen izraz kimanja).

Drugo vrtno vretenca imenuje nauk o človeku okretač. To ima zobat odrastek, da se lahko vrti okrog nosača. V tem sklepu človek obrača glavo. Če jo sme. Dokler leži v zibelki, mu tega nihče ne brani, narobe, tedaj spodbujajo tete in tetke, uci in strici: »No, le poglej sem, Puci; tja se obrni, Pucil« Ščegečajo ga zdaj po stopalih zdaj za vratom: buc, buc, buc, da se venomer obrača in vrti. Ko pa ga pošljejo prvič v cerkev, mu zabijaajo: »Ne obračaj se, glej na oltar!« V šoli nič drugače: »Kaj se spet obračaš, glej k tabli!« Zdaj preti okretaču nevarnost, da zakrni in okori.

Človek ima sicer na desni in na levi strani glave po eno uho, da sliši z desne in z leve, če mu preti kaka nevarnost. Ali samo slišati mnogokrat v življenju ne zadostuje, treba je tudi pogledati, videti. Sploh v času takšne divje motorizacije, ko je človeka resnično strah prečkati cesto. Pa so šole pri nas v deželi, kjer kak učitelj dejansko pozna funkcijo okretača in učence pravočasno opozori nanjo: »Poslušajte, otroci, zadeva je resna! Če nečete priti pod avto, pogledajte na križišču najprej na levo — potem pa na desno. Marsikdo je že obležal na cesti, ker je gledal samo v eno smer. Pazite in ubogajte za božjo voljo!« Pa so tudi šole pri nas v deželi, kjer učitelji vede ali nevede zanikujejo funkcijo okretača in s tem žalijo Boga, ki je v neskončni svoji modrosti dobro vedel, zakaj je oblikoval drugo vretenca prav tako in ne drugače. Ti učitelji trobijo učencem iz dneva v dan takole: »Glejte na desno in nikamor drugam! Kdor bo pogledal na levo, se bo pohujšal!»

No, pa smo tam — pri jabolku spoznanja. Bog se jih usmili, ki tavajo v temi. Če bi človek vprašal kakega kmeta, ki ga šola ni pokvarila in se je šolal na svoji grudi, povezan s naravo in njenimi neutajljivimi zakoni, ali je mogoče pametno rasti in se razvijati, če si obrnjen z glavo noč in dan samo v eno smer, bi ti dejal: »Ne, kaj se norčuješ iz mene ali kaj! Neki dan mi je tičal vsek v vratu, da ti povem, nobeno delo mi ni šlo od rok, kakor da sem imel dve levici.« Pa tudi konji, kolikor jih kopitlja še teh simpatičnih četveronožcev po naših cestah, nimajo več plašnic.

Bog je ustvaril človeka po svoji podobi. Dal mu je dve nogi: levo in desno. (S kakšno težavo se premikajo invalidi po cestah, ki jim je granata odsekala eno nogo.) In dal mu je dve roki: desno in levo, da lahko objame v ljubezni svojega bližnjega. (Kakšen revež je človek z eno roko — ne more se obuti, ne more se obleči in ni za nobeno pravo rabo.)

Okretač je torej najpomembnejše vretenca v celi hrbtnici, ker nam omogoča obračati glavo na desno in na levo. Bog bi nam bil glavo lahko tudi drugače oblikoval — kakor žabam na primer, pa ni. Če bi imel človek oči potisnjene na stran, nekako ob ušesih, ne bi potreboval okretača in ljudje bi mirne duše lahko zijali kakor žabe zmeraj v eno smer. Tako pa je očitno božja volja, da gleda človek zdaj levo zdaj desno, kakor pač pride: včasih vidi kaj koristnega na levi, včasih na desni, zdaj mu preti kaka nevarnost z leve, zdaj z desne. Bog daj, da bi v naših šolah vsi učitelji spoznali to preprosto resnico o nosaču in okretaču ter jo rade volje posredovali ukaželjni deci. Da ne bi obležala v krvi na križišču življenja.

Viri: Bela Hudaes, Nauk o človeku, za nižje razrede gimnazij, DZS, 1952

ISKRIVOSTI

● Dvojni problem naše družbe: divjino zunaj ohraniti, džunglo v mestih pa odstraniti.

● Najstarejši in najkrajši besedici — „da” in „ne” — zahtevata tudi največ razmišljanja.

● Če smo svojo vest prijavili do tega, da ocenjujemo kakšno stvar kot „nujno zlo”, se nam bo kmalu zdela vedno bolj nujna in vedno manj — zla.

● Čim več parkirnih prostorov pripravimo, toliko več avtomobilov pride. To je močno podobno krmljenju golobov.

● Življenje — je risanje brez radirke.

● Ljudem očitajo, da ne poznajo svojih lastnih slabosti, toda ti mnogokrat ne poznajo tudi svojih lastnih moči. Z ljudmi je kakor z zemljiščem, v katerega globini je zlata žila, o kateri lastnik ničesar ne ve.

● Antikvarijati so trgovine, v katerih se stare stvari prodajajo za moderne cene.

● Dečki se navadno pokvari, kadar dobijo vse, kar si želijo. Ko postanejo večji, se v bistvu ne spremenijo.

● Kesati se zaradi storjene neumnosti ali zaradi tega, ker je nismo storili — težko je reči, kaj je od tega težje.

● Koliko je človek star, se najbolje vidi, kadar se vzpenja po stopnicah.

Mednarodni položaj in politika nevrščenosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zelo umestna sta stališče in zahteva Jugoslavije, da je treba celotno akcijo naprednega človeštva v tem trenutku usmeriti k likvidaciji posledic agresije. Razprava o tem vprašanju ne bo lahka, kajti napadalec uživa prednost zmagovalca na bojišču. In njegovi zaščitniki se trudijo na vse prelege in dokazujejo, da je pravzaprav deloval v obrambi, skušajo ga prikazati v ovčji koži. Igrajo na sentimentalno struno zavoljo nacističnih pogromov nad Židi za časa druge svetovne vojne. Jugoslovanski narodi so gotovo med zadnjimi, ki ne bi razumeli, kaj pomeni vojna na življenje in smrt, za obsoj. Toda to ne opravičuje današnjega Izraela, da bi vodil osvajalne vojne fašističnega tipa, da bi nezakonovano napadal neodvisnost svojih sosedov, da bi izvajal genocid nad arabskim prebivalstvom. To gotovo ni pot k normalizaciji odnosov na Srednjem vzhodu, niti v mirno bodočnost Izraela.

S tem so podani tudi nekateri novi elementi politike nevrščenosti. Danes je čas, da odločneje izrečemo svojo besedo zaradi raznih malovernežev, ki pravijo, da za politiko neangažiranosti ni več prostora. Toda

prav v sedanjí fazi je mogoča in nujna akcija s pozicij nevrščenosti, odločna akcija vseh nevrščenih v aktivni zvezi z vsemi, ki so pripravljeni pridružiti se tej akciji. Od odločnosti te akcije ni odvisna samo rešitev posledic agresije na Srednjem vzhodu, ampak tudi bodoče perspektive borbe za mir.

Orientacija Jugoslavije v Evropi, k premagovanju blokovske delitve Evrope, je sestavni del politike nevrščenosti. Na področju nerazvitega sveta ima ta politika bolj poudarjeno komponento razvoja. Toda njena borba je isto: borba za mir, za napredek, proti politiki s pozicij moči, za aktivno koeksistenco, za mobilizacijo naprednega človeštva. To je hkrati podlaga odpora zoper delitev sveta in hegemonistične težnje vseh vrst. Ni dovolj, če ugotovljamo, da take težnje obstajajo. Potreben je program za akcijo. Politika nevezanosti namreč ni stagnacija, ni pacifizem, ni sprijaznenje z agresijo, ampak je stalna in iskrena zavzetost povsod, kjer je v nevarnosti mir, kjer imamo opravka s težnjami, da bi krojili usodo sveta in narodov s pozicij moči.

175 let newyorške borze

Takoj za nebotičnikom Empire State velja za največjo turistično zanimivost New Yorka tamkajšnja borza, znana tudi pod imenom »Wall Street«. Ta živčni vozec gospodarskih transakcij svetovnega pomena praznuje letos 175-letnico obstoja. Ko je newyorško borzo med svojim bivanjem v Ameriki obiskal sovjetski kozmonavt German Titov, je ugotovil: »V veselju je bilo tako jasno, tu pa je vse tako neprozorno.« Toda v poslopju borze na vagonu Wall Street in Broad Street se zares dogajajo reči, ki se zdijo nepoučenemu obiskovalcu vsaj »neprozorne«.

Kadar je borza odprta, so tam vsako uro prodani ali kupljeni vrednostni papirji v skupnem znesku 80 milijonov dolarjev. Z osmimi milijoni kilometrov kablov so bančniki in poslovniki uradi 3800 članov newyorške borze po vsem svetu povezani s tem gospodarskim živčnim vozom. Borza prejme dnevno okoli 86.000 naročil za nakup ali prodajo. Na podlagi razpoložljivih podatkov sodijo, da je bilo v 175 letih obstoja preprodanih v newyorški borzi okoli 35 milijard akcij. Zdaj ima borza 22 milijonov naložnikov vrednostnih papirjev.

Na zunaj se je borza v minulih 50 letih le malo spremenila, zato pa v tehnični opremljenosti nič ne zaostaja za možnostmi vesoljske dobe. Ima na primer elektronski računalnik, ki odgovarja na telefonska vprašanja o stanju borznih tečajev. Na dan se zvrsti približno

20.000 takih vprašanj; računalnik izpolnjuje po 300 naročil hkrati.

Marsikaj pa je še vedno tako, kakor je bilo pred sto leti. Vsako dopoldne četr pred deveto uro stopi reditelj s trakom na rokavu v borzno dvorano in odtrga list z velikega stenskega koledarja. Komaj dve uri kasneje je v tej dvorani vrvež kakor med prometno konico na postaji newyorške podzemne železnice. Preden mine dan, poseže okoli 100.000 raznih družb in posameznikov v dogajanje na borzi, ki ima povprečno pol milijarde dolarjev dnevnega prometa.

MIZA IN 4 STOLI ZA VRT
IZ KOVINE IN PLASTIKE

Šil. 695.—

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobro vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 201

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 10.00, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmetijska oddaja — 6.05 Pregled sporeda — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinje — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 12.45 Oddaja za podeželje — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Razglesi — 15.00 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 18.30 Odmev časa — 19.00 Šport in glasba — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 1. 7.: 6.05 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 11.00 Naša lepa domovina — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Človek kot li in jaz, roman — 16.00 Pozna Koroška — 17.00 Mednarodni kopališki koncert — 18.00 Kulturni razgledi — 18.20 Glasba za delopust — 20.20 Koncert dunajskih filharmonikov.

Nedelja, 2. 7.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Napačni Nero, pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert v zelenem — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krizem po svetu, krizem skozi čas — 17.05 Plesna glasba k čaju ob petih — 18.00 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 19.45 Govori deželni glavar Sima — 20.10 Same osmice in devetice, komedija — 21.15 Iz zaboja za plažo.

Ponedeljek, 3. 7.: 8.15 Izgorela zadeva, roman — 8.45 Ljudska glasba z vsega sveta — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni količek — 17.00 Glasba iz južne Afrike — 19.30 XY ve vse — 20.20 Vsakdanji problemi pod lečo — 20.35 Luštni ljudje so veselje — 21.30 Koncert ljudskih pesmi.

Torek, 4. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Slavček žvrgoli — 15.45 Šest jih pride po vsem svetu, pravljica — 17.00 V koncertni kavarni — 20.20 Zadnja vožnja Safala — 21.20 Pesem za lahko noč.

Sreda, 5. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Duhovne pesmi šestnajstega stoletja — 15.45 V novi dom, satira — 17.00 Vesel začetak — 18.00 Četr ure mestne uprave — 18.15 Rad te imam — 19.30 Slavnostne igre v Brogenzu — 20.20 Koncert nižjeavstrijskih glasbenih umetnikov.

Četrtek, 6. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 18.00 Delavska oddaja — 18.15 Če se vreme spremeni — 19.30 XY ve vse — 20.20 Alpska lovška ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 7. 7.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Pogovor o umetnosti — 17.00 V koncertni kavarni — 18.00 Iz deželnega izobraževalnega načrta — 18.15 Koroški zbori — 20.20 To je Skandinavija.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje: 6.40 Jutranja opazovanja — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Razglesi — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturna poročila — 17.50 Kaj slišimo danes zvečer — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 1. 7.: 6.20 Govori Fritz Schilling — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Gospodstvo za vsakogar — 9.45 Svaritve velikih mojstrov — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Tehnični razgledi — 14.15 Sedaj prihajajo veseli dnevi — 15.30 Praška pomlad 1967 — 17.10 Koncert na trgu — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Nepopolni vrtnar — 19.55 Roll the cotton down — 20.45 Večerna glasba.

Nedelja, 2. 7.: 8.15 Kaj je novega — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 11.00 Simfonični koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Dobrodošli v Avstriji — 15.30 Izgorela zadeva, roman — 15.45 Trije beli medvedi, komedija — 17.10 Operna scena — 18.30 Prelepa vesela — 19.30 Operni koncert — 20.20 Jazz klet Viola.

Ponedeljek, 3. 7.: 6.20 Odkrito povedano — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Svaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja oper — 14.05 Komorna glasba — 15.05 Kopališki koncert — 16.00 Otroška ura — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Čakalnica poezije — 19.30 Orkestralni koncert — 21.00 Za osemdesetletnico Ferdinanda Grossmanna.

Torek, 4. 7.: 6.05 Preden odidele — 6.20 Kratko in jedrnatno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Svaritve velikih mojstrov — 13.20 Govori športni zdravnik — 13.30 Pomembni orkestri — 14.30 Zborovske pesmi — 15.05 Kopališki koncert — 16.00 Ženska oddaja — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Dopust za začelnice — 19.30 Kako rečno bi bilo življenje brez spominov — 20.00 Pesem prerije.

Četrtek, 6. 7.: 6.05 Preden odidele — 6.20 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Svaritve velikih mojstrov — 13.30 Naš glasbeni feljton — 15.05 Kopališki koncert — 16.00 Ženska oddaja — 17.15 Bloška podaljšanje nog — 17.30 Mr. Sealfield piše iz Texasa — 19.30 Prosimo za ples — 20.30 Melodije iz musicala Funy girl — 21.15 Zadeva Canaris.

Petek, 7. 7.: 6.05 Noben dan ne bo zmagal — 6.20 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20

Svaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Znameniti umetniki — 15.05 Kopališki koncert — 16.00 Otroška ura — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Adalbert Stifter in sončni mrk 8. 7. 1842 — 19.30 Luna nad reko, drama — 21.15 Melodije se menjajo — 21.45 Mi in gore.

Slovenske oddaje

Sobota, 1. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca. **Nedelja, 2. 7.:** 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 3. 7.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za našo vas — 18.15 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 4. 7.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Kulturna panorama.

Sreda, 5. 7.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, igramo.

Četrtek, 6. 7.: 14.15 Poročila, objave — 5 popevko okrog sveta.

Petek, 7. 7.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Žena in dam.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 m. UKV frekvence 89,5 — 90,1 — 92,1 — 94,1 — 96,4 — 96,5 97,7 — 98,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.30.

Dnevne oddaje: 5.15 Svetujemo vam — 5.30 Dokler ne kupite časopisa — 6.15 Napotki za domače turiste — 6.25 Informativna oddaja — 6.15 Danes za vas — 7.05 Telesna vzgoja — 7.45 Pregled sporeda — 7.50 Oddaja za ženo — 8.05 Glasbena matineja — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila — 13.30 Priporočila vam — 16.00 Vsak dan za vas — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Glasbene razglednice.

Sobota, 1. 7.: 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.15 Iz albuma skladb za mladino — 10.15 Simfonični plesi in rapsodije — 11.20 Zaplešite z nami — 12.10 Češki plesi — 12.40 Operetni zvoki — 14.05 Od melodije do melodije — 15.40 Odlomek iz opere Madame Butterfly — 17.35 Igramo beat glasbo — 18.15 Z godci smo vam — 20.30 Redni polnik na liniji U, igra — 21.15 Glasba ne pozna meja — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 2. 7.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 po naši deželi — 18.50 S knjižnega trga — 20.10 Izbrali Prigode črčila z grička, otroška igra — 9.00 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Kar po domače — 14.30 Humoreska ladna — 15.05 Iz sveta opernih melodij — 16.00 Slope mihi, igra — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 20.10 Za nedeljo zvečer — 22.15 Sretni večer.

Ponedeljek, 3. 7.: 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Dobra volja je najboljša — 9.30 V svetu opernih melodij — 10.15 Shakespeare in Čajkovski — 10.35 Najnevarnejša zver, podlistek — 11.20 Iz arhiva s tujimi popevkami — 12.10 Chopin na ljubljanskem koncertnem odru — 12.40 Vokalni kvintet Gorenjci — 14.35 Voščila — 15.40 Koncert zbora Slava Klavara iz Maribora — 17.05 Operni koncert — 18.15 Izbiramo popevke in glasbo za ples — 18.35 Mladinska oddaja — 20.10 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

Torek, 4. 7.: 8.05 Srebrni glas, otroška igra — 8.35 Vesela otroška pesmi — 9.05 Dopoldanski koncert — 10.00 Srečanja in spomini — 11.20 Orkestralna glasba — 12.05 Iz slovenskih festivalov popevk — 13.10 Virtuozne skladbe za violino in klavir — 13.30 Sultjeska, reportaža — 13.50 Za prijetno popoldne — 15.05 Iz domačega opernega arhiva — 16.00 Smeh v koloni — 16.30 Domači napavi — 17.05 Ples ob petih — 18.20 Plesne oblike v simfonični glasbi — 20.10 Lepe melodije — 20.30 Slopinje v snegu, igra.

Sreda, 5. 7.: 9.00 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 10.45 Človek in zdravje — 11.20 Popevke in plesni zvoki — 12.10 Romanca in štirje pastoralni — 12.40 Polke in valčki — 14.05 Melodije za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.40 Iz opere Trubadur — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Iz opernih odrov — 18.45 Naš razgovor — 20.10 Mozartov Don Juan v Pragi.

Četrtek, 6. 7.: 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.15 Podoba s trdnjavskega nasipa, otroška pravljica — 10.15 Minute z našimi opernimi solisti — 11.20 Za vsakogar nekaj — 12.10 Haydnova dela — 12.40 Slovenske narodne — 14.05 Za prijetno popoldne — 15.40 Novi ljubzenski valčki — 17.05 Četrkov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 20.10 Četrkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 7. 7.: 9.00 Pionirski tednik — 10.15 Komorna glasba — 10.35 Najnevarnejša zver, podlistek — 11.20 V plesnem ritmu — 12.10 Umetniki z Dunaja — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 Operetni napavi — 14.35 Voščila — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Kulturni glasbo — 20.10 Zbor Gusla iz Sofije — 20.40 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

oddaja na valu 306,1 m ali 980 Kc/sek. Frekvenca 98,3, 96,1 in 100,5 MHz.

Poročila: 7.15, 8.15, 11.30, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15, 23.15.

Dnevne oddaje: 14.15 Dejstva in mnenja — 20.00 Šport. **Sobota, 1. 7.:** 12.10 Med tržnimi stojnicami — 13.30 Semeni plošče — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Avtoradio — 17.00 Folklorne pesmi — 19.10 Družinski obzorik — 20.45 Slovenski oklet — 21.00 Mali stari svet, igra.

Nedelja, 2. 7.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.30 Glasba po željah — 16.00 Naselje v pampi, igra — 17.30 Operne arije — 18.00 Izbor popevk — 18.30 Simfonične pesnitve — 20.30 Iz slovenske folklorne. **Ponedeljek, 3. 7.:** 12.10 Liki iz naše preteklosti — 13.30 Pričjubljene melodije — 17.50 Starokrižanske basilike v Italiji — 19.15 Anketa o Poljski — 21.00 Norava v slovenskem pripovedništvu — 21.20 Znani pevci.

Torek, 4. 7.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 13.30 Glasba po željah — 17.50 Ne vse, toda o vsem — 18.00 Zborovske skladbe Ivana Grbca — 19.00 Otok zakladov — 20.35 Soročinski sej, opera.

Sreda, 5. 7.: 12.10 Žena in dam — 13.30 Glasba iz filmov in revij — 17.50 Po stopnjah sodobne medicine —

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Herausgeber, Verleger und Eigentümer: Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten; Chefredakteur: Rado Janežič, verantwortlicher Redakteur: Blaž Singer; Redaktion und Verwaltung: 9021 Klagenfurt, Gasometergasse 10, Telefon 56-24 — Druck: Drauf Verlags- u. Druckgesellschaft m. b. H. Klagenfurt - Ferlach. — Zuschriften an: 9021 Klagenfurt, Postfach 124.

„Ljudska knjiga“

ZBIRKA ŽEPNIH ROMANOV

- Eduardo Santa: **UMIRANJE NA ZEMLJI**, 120 str., br. 13 šil.
- Aleksander Beljajev: **GLAVA PROFESORJA DOUELLA**, 132 str., ppl. 18 šil.
- Violante do Canto: **ČRNI ORFEJ**, 124 str., br. 13 šil.
- Konstantin Paustovski: **ČRNO MORJE**, 176 str., ppl. 18 šil.
- Guy de Maupassant: **DEBELUSKA**, 104 str., ppl. 16 šil.
- Vladimir Minač: **SMRT HODI PO HOSTAH**, 164 str., br. 13 šil.
- Finn Soeborg: **TAKŠNI SO PAČ**, 140 str., ppl. 18 šil.
- Jack London: **CESTA**, 132 str., br. 13 šil.
- Frans E. Silanppää: **SILJA**, 220 str., ppl. 18 šil.
- Josef Kopta: **ČUVAJ ŠT. 47**, 156 str., br. 13 šil.
- Prosper Merimee: **CARMEN**, 112 str., br. 16 šil.
- H. G. Wells: **ČASOVNI STROJ**, 92 str., br. 13 šil.
- Robert Merle: **SMRT JE MOJ POKLIC**, 244 str., ppl. 18 šil.
- Vasco Pratolini: **DEKLETA IZ SANFREDIANA**, 96 str., ppl. 16 šil.
- Somerset Maugham: **NEKDAJ IN SEDAJ**, 172 str., pl. 18 šil.
- Pierre Daninos: **POČITNICE ZA VSAK ŽEP**, 116 str., br. 13 šil.
- Alberto Moravia: **CIOCIARA**, 192 str., ppl. 18 šil.
- Robert A. Heinlein: **GOSPODARJI LUTK**, 236 str., br. 23 šil.
- Cesare Pavese: **TOVARIS**, 140 str., br. 13 šil.
- Jukio Mashina: **KIPENJE MORJA**, 136 str., ppl. 18 šil.
- John Braine: **PROSTOR V VISOKI DRUŽBI**, 160 str., br. 13 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

KNJIGARNA

„N A Š A K N J I G A“
CELOVEC, WULFENGASSE

19.00 Zborovske ljudske pesmi — 20.35 Simfonični koncert — 22.25 Plesna glasba.

Četrtek, 6. 7.: 12.00 Mali stari svet — 13.30 Glasba po željah — 17.50 Odvalnik za vsakogar — 18.00 Zbori naše dežele — 18.30 Simfonične skladbe našega stoletja — 19.00 Zlata skrinjica, otroške pesmi — 20.35 Sama na tem morju, igra.

Petek, 7. 7.: 12.10 Med tržnimi stojnicami — 13.30 Glasbena popotovanje okoli sveta — 17.50 Kam v nedeljo — 18.30 Slovenski solisti — 20.35 Gospodstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 1. 7.: 18.35 Kaj vidimo novega — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Dunajski dan v današnje veselje — 22.00 Pohili z življenjem, kriminalni film.

Nedelja, 2. 7.: 17.03 Otroške pravljice — 18.25 Svet mladine — 19.00 Veselje z glasbo — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Nedelja v Parizu — 20.50 Moški z belo obleko, komedija.

Ponedeljek, 3. 7.: 18.35 Iz življenja mravelj — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Teleport — 21.15 Točka za ločko.

Torek, 4. 7.: 18.35 Robati — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Horizonti — 21.00 Fantastične pustolovščine z vesoljsko ladjo Orion.

Sreda, 5. 7.: 11.03 Teleport — 12.03 Točka za ločko — 17.03 Pavlihove pustolovščine — 17.55 Film zale — 19.00 Podoba iz Avstrije — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Iz parlamenta — 21.15 La Celestina, igra.

Četrtek, 6. 7.: 18.35 Kot zaročenca pozdravljata, balet — 19.00 Športni kalajdaskop — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Samo ne čelo, komedija — 22.45 Nova pola očesnega zdravilstva.

Petek, 7. 7.: 11.03 Enaindvajset — 12.03 Ofarimi — 14.00 Svetovna prvenstva v tenisu — 18.35 Voz številka 54 javi se, groteska — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Dvorni norec, komedija — 21.50 Sedem dni časovnih dogajanj.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 1. 7.: 17.55 Obzorik — 18.15 Mladinska igra — 19.00 Vsako soboto — 19.15 Kraška suita, balet — 20.00 Dnevnik — 20.33 Posem podelja — 20.41 Krag z dvojiko — 21.40 Nekaj novega, nekaj starega — 21.55 Gola mesto, film.

Nedelja, 2. 7.: 9.30 Na cvetočih poljanah — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Tisočkrat zakaj — 11.30 Film za otroke — 12.00 Nedeljska konferenca — 18.55 Perry Mason — 20.00 Dnevnik — 20.53 Sančna karavana — 22.25 Rokomet Jugoslavija — Madžarska.

Ponedeljek, 3. 7.: 18.15 Mladinski pevski festival v Celju — 18.25 Partizanska pesem — 18.45 Doba urbanizma — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.40 Obzorik — 20.00 Dnevnik — 20.30 Pesem podelja — 20.41 Drama.

Torek, 4. 7.: 18.00 Dreček in trije Marsovčki — 18.20 Popotovanje po Aziji — 18.50 S kamera po svetu — 19.40 Obzorik — 20.00 Dnevnik — 20.45 Pesem podelja — 20.48 Celovečerni film.

Sreda, 5. 7.: 18.15 Mornar na triciklu — 19.00 Reportaža — 19.40 Obzorik — 20.00 Dnevnik — 20.30 Pesem podelja — 20.41 Igra — 21.41 Mednarodni jazz festival v Ljubljani.

Četrtek, 6. 7.: 17.10 Oddaja za otroke — 18.15 Brez parole, mladinska oddaja — 19.00 Gledališče Arkadija Rjakina iz Leningrada — 19.40 Obzorik — 20.00 Dnevnik — 20.33 Marija Tudor — 21.20 Kulturni film.

Petek, 7. 7.: 14.00 Teniški turnir — 19.40 Obzorik — 20.00 Dnevnik — 20.38 Celovečerni film — 22.00